

Nordamerikaner südlich Diedenhofen wieder über die Mosel geworfen

Volksgrenadiere schlossen den Brückenkopf nordöstlich Königsmachern ein — Bei Delme weichen die nordamerikanischen Verbände vor den Angriffen unserer Reserven — Deutsche Stellungenverbesserungen vor Budapest — Auflebende Gefechts-tätigkeit im ostpreussischen Grenzgebiet

DNB. Aus dem Führerhauptquartier, 11. November. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

An der lothringischen Grenze versucht der Feind mit zwei starken Angriffskolonnen, Metz von Norden und Süden zu umfassen und aus unserer Front herauszubringen. Der Schwerpunkt der Kämpfe liegt hierbei zwischen Seille und dem Rhein-Marne-Kanal.

Südlich Diedenhofen wurden die Nordamerikaner wieder über die Mosel geworfen und das rechte Flussufer vom Feind gesäubert. Flussabwärts schlossen Volksgrenadiere den feindlichen Brückenkopf nordöstlich Königsmachern ein und drängten den Gegner weiter auf die Mosel zurück.

Im Kampfabschnitt nordöstlich Delme wichen die amerikanischen Verbände vor den Gegenangriffen unserer Reserven. Im Raum von Chateau-Salins verstärkten sich die feindlichen Panzerkräfte weiter und konnten nach erbittertem Ringen über die Stadt hinaus Boden gewinnen. Sie verloren jedoch durch unsere erbitterte Abwehr 52 Panzer.

Das Feuer der Vergeltungswaffen auf London und Antwerpen wurde fortgesetzt.

Im Etruskischen Apennin machten unsere Truppen bei erfolgreichen Unternehmungen zahlreiche Gefangene der 1., 46. und 78. englischen Infanteriedivision. Im Kampfraum süd-

Naraščajoči boji v Lotaringiji

Berlin, 10. nov. Dež in sneg sta ovirala v četrtki na širokih odsekih vzhodnega in zapadnega bojišča bojno delovanje. Zato je prišlo med Karpati in morskim zalivom pri Rigi samo do brez-pomembnih spopadov in tudi na zapadu sta dež in mrz ovirala Severnoamerikanke tako južnovzhodno od Aachena ter v zapadnem predgorju Vogevoz. Samo na Lotaringijskem in v južni Madžarski so se nadaljevali razen stalno trdih bojev v Italiji in na Balkanu, ogorčeni spopadi.

Neodvisno od vremena sta delovala V 1 in V 2, ki sta padala neprestano na luško področje Anversa. Potem ko so nemške čete na področju izliva Schelde preko dva meseca preprečevale s svojim ogorčenim odporom nasprotniku uporabo luke ter zadale pri tem Kanadem in Britancem najtežje izgube, je poseglo sedaj vneseno novo orožje. V vsakim strelom pada sedaj angloameriško upanje, da bodo lahko uporabljali Anvers kot oskrbovalno luko, ki leži v bližini bojišča. Zaradi vedno novih težkoob in Scheldi in ob Maasi je prišlo od nameravane navala na zapadno nemško mejo le do bitke na Lotaringijskem. V četrtki je postala bitka silovitejša, v petek pa se je ta silovitost še stopnjevala. Druga dne bitke, ki se je pričela s silnimi letalskimi napadi več sto bombnikov in najtežjim topniškim ognjem so postali sovražni nameni jasnejši. Med Salzburgom in Diedenhofenom tvorijo bojišče lok, na čigar krivini je nemško mostišče Metz. Iz teških napadov med Pont a Moussonom ter Salzburgom v splošno severni smeri ter iz novih poskusov, ustvariti severno od Diedenhofena mostišča preko Mosele, da bi lahko od tu napadali proti jugu, je razvidno, da hočejo Amerikanci pridobiti Metz z obkrožitvijo, ker se jim

»V 1« in »V 2« na Anvers

Berlin 10. nov. Kakor je sporočilo nemško vojno poročilo v petek, je luško področje Anversa že več tednov pod ognjem »V 1« in »V 2«. To poročilo ima največji strateški pomen, kajti tukaj je prvič uporabljeno nemško daljnometno orožje v operativne namene, to se pravi, da ga uporabljajo v okviru v teku nahajajočih se takojšnjih bojev.

Da je ravno luka Anvers cilj nemških daljnometnih izstrelkov, je tem večjega pomena, ker je s tem sovražnikovo problem oskrbe še težavnejši. Angloamerikanci so uporabili vse razpoložljive sile na vodi, na suhem in v zraku, da so dobili luko Anvers. V teh bojih so izgubili potoke krvi ter veliko količino vojnega gradiva. Ves njihov vojni načrt na zahodu stoji in pade z rešitvijo vprašanja oskrbe. Preskrbovalne poti od luk ob Atlantiku in ob Rokavskem prelivu so predolge ter zahtevajo veliko uporabo prevoznih sredstev. Da lahko sovražnik splošno nadaljuje s svojimi boji, nujno potrebuje oskrbovalno bazo, ki leži čim bližje bojišču. Takšna baza bi bil Anvers.

Ker pa so luke ob Atlantiku in Rokavskem prelivu popolnoma porušene in zato neuporabne, je poškodovanje Anversa toliko večjega pomena. Kajti razrušena luka s podrtimi luškami napravami je brez vrednosti in nikdar ne more izpolnjevati ogromnih oskrbovalnih zahtev. Vojno poročilo že govori o težki škodi v anverski luki. Pripravljeni smo, da bosta »V 1« in »V 2« dobro opravila svoje delo.

Velike ameriške izgube

Tokio, 10. nov. Uradna japonska skupna objava pravi, da so izgubili Amerikanci od pričetka svojih ofenzivnih nastopov proti Formozi do 5. novembra, torej v 4 tednih, skupno 234 različenih ladij, ki so bile potopljene ali pa težko poškodovane. V teh številkah ni vključeno nadaljnjih 115 izkrčevalnih vozil, ki so bila prav tako uničena.

Potopljenih je 22 letalonosilk, dalje 3 bojne ladje, 15 velikih križark, 21 rušilcev ali malih križark, skupaj s številnimi ostalimi enotami.

Vladni zastopnik Iguči je dejal, da izroča Japonska vse to novo izvoljenemu predsedniku Združenih držav kot dar ob

Severnoamerikanci vrženi južno od Thionvilla zopet nazaj preko Mosele

Ljudski grenadirji so obkolili predmostje severnovzhodno od Königsmacherna — Pri Delmu se umikajo severnoameriški oddelki pred napadi naših rezerv — Nemške postojanke pred Budimpešto izboljšane — Poživiljeni napadi na vzhodnopruskem obmejnem ozemlju

Führerjev glavni stan, 11. nov. DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja:

Na lotaringijski meji skuša sovražnik z dvema močnima napadalnima kolonom obkrožiti Metz s severa in juga ter ga izločiti iz naše bojne erte. Težišče bojev je ležalo pri tem med Seillo ter prekopom Ren-Marna.

Južno od Thionvilla smo vrgli Severnoamerikance zopet preko Mosele ter očistili desno obrežje reke sovražnika. Niže oddelki so obkolili ljudski grenadirji sovražno mostišče severnovzhodno od Königsmacherna ter potisnili nasprotnika dalje nazaj na Mosele.

Na bojnem odseku severnovzhodno od Delme so se umaknili ameriški oddelki pred protinapadi naših rezerv. Na področju Chateau Salinsa so se sovražne oklepniške sile nadalje ojažile ter so po ogorčenih bojih napredovale preko mesta. Zaradi naše ogrožene obrambe pa so izgubile 52 oklepnikov.

Z ognjem povzročili smo orožja smo nadalje obkolili London in Anvers.

V etruščanskih Apeninih so zajele naše čete pri uspešnih podvigih številne ujetnike 1., 46., in 78. anglo-

Churchill priznava obstreljevanje z »V 2«

Stockholm. Dočim je angleška poročevalska agencija najprej skušala sploh zanikati obstoj »V 2«, a je moral Reuter kasneje to dejstvo priznati, je bil sedaj Churchill očitno prisiljen, da poda v britanski Spodnji zbornici izjavo o obstreljevanju z »V 2«. Britanski ministri predsednik je sporočil poslancem, da uporabljajo Nemci v zadnjih tednih novo orožje, posebno daljnostrelne rakete in da je nekaj teh raketa že padlo na Anglijo. Svoje doseganje molčanje je skušal Churchill opravičiti z izgovorom, da bi na ta način sovražnik lahko dobil važne informacije.

Churchill se je nato bavil s podrobnostmi izstrelka »V 2«. Dejal je, da prode raketa, tako je nazval »V 2«, globlje v tla kot »V 1« in šele takrat eksplozira. Zato je učinek hujši. Raketa preleti stratosfero v višini 95 do 110 km ter je hitrejša kot zvok. Spričo njene velike brzine ni mogoče prebravljati pravočasno alarmirati.

Churchill se je potrudil, da bi pomiril Spodnjo zbornico z zagotovitvami, da bodo stonili vse, da bi našli obrambne ukrepe

Sovjeti groze Švici

Bern, 10. nov. Zapadnošvicarski list »Curieux« opozarja na vrsto predavanj, na katerih je »Pravdin« dopisnik odkrito grozil Švici. Izjavil je, da bodo stale sovjetske čete kmalu ob švicarski meji ter da bodo hitro prišle do Berna. List se vprašuje, ako ne bodo postali sprito takega govorjenja švicarski salonski boljševeki nekoliko bolj trezni.

Da Moskva tudi pri postopanju s Švico lahko računa na britansko soglasje, nam pravi ugotovitev britanskega lista »The New Statesman«, ki pravi, da ni nič čudnega, ako je obstajal sovjetski odgovor v nekoliko zaničljivem protivljenju.

Kvejlín zavzet

Tokio. Kot poroča Džepi z bojišča v Kvangsiu, so zavzele japonske čete v petek Kvejlín, najvažnejšo oporišče na tem bojišču.

Popolno zavzetje mesta je sledilo ogorčenim pouličnim bojem, ki so divjali v vsem kraju od zgodnjih jutranjih ur. Istočasno so se japonskim četam brez-pogojno vdale čunkinske čete 31. armade, ki je predstavljala glavnino kitajskih branilcev Kvejlina.

Banja Luka očiščena

Berlin. Nemški in hrvaški oddelki so očistili področje Banjaluke ter pri tem osvobodili nad 700 kmetov, ki so jih hoteli komunisti spraviti v tako imenovano »osvobodilno vojsko«. Komunistične tolpe so imele pri tem mnogo mrtvih.

Slika totalne vojne

Berlin, 10. nov. V poročilu nekega vojne-poročevalca o bojih v vzhodni Prusiji citamo: »Bodisi v Königsbergu ali Insterburgu, v Allensteinu ali Lötznju, vsepovsod se slika totalne vojne zaokrožuje. Policijsko in orožniško službo so prevzeli starejši moške ljudske vojske, Hitlerjeva mladina gradi vojaške postojanke in pomaga pri spravljanju sladkorne pese skupno z mladino iz nemške delovne službe. Kmetje se uče, kako je treba ravnati z orožjem, ročnimi granatami in oklepniškimi pestmi. V Vzhodni Prusiji ni več nobene stree, pod katero bi ne imeli beguncev iz ogroženih obmejnih pokrajin. Iz besed so nastala dejanja.«

Amsterdam. Po Reuterjevem poročilu iz Rima je obnovila Bonomijeva vlada diplomatske odnose s Poljsko.

Združimo naše sile

V nedeljo, 5. t. m. ob 11.30 je v ljudski oddaji imel v Ljubljanskem radiu železničar g. Eršto Maks naslednji govor:

Vsi vemo, da z vzhoda vdirajo, dejal bi že, skoraj v osrčje Evrope, divje sovjetske azijske tartarske drhali in prete- uiti vso, prav vse, kar bi dosegle. Enako vdirajo z zahoda v Evropo »zavezniki«, zavezniki v narekovajih, zavezniki, ki so za rešitev svojega svetovnega imperija žrtvovali in še žrtvujejo evropske narode v žrelo boljševiškega zmaju.

Poljska, Finska, Romunija in Bolgarija so že in še doživljajo čas svoje velike preizkušnje pod boljševiškim valjarjem. Prav tako doživlja čas svoje velike preizkušnje narodna zavedna Srbija.

Oporečni kot vedno tudi sedaj vsi preplašeni gledajo molče okrog sebe, zbirajo svoje sile in čakajo. Čakajo bo li prišel rešitelj z vzhoda ali zahoda, z leve ali z desne. Budni in pozorni so, da ne bi zamudili prilike pravočasnega, globokega, hlapčevskega poklona morebit-nemu novemu prisilecu. Zgleda, da se v svojem OR prepiranju ne bodo dali prav nič premakniti, toda strah se v njih iz dneva v dan stopnjuje. Z izbuljenimi očmi se srečujejo na ulici in tak si med seboj strah še povečujejo.

Pa še drugo vrsto ljudi imamo. So to nekakšni na pol oprezni, na pol terenci. Poznamo jih pod besedo »sprerok«. Jezik se jim nikoli ne ustavi, ne in dan bi govorili, če bi jih kdo poslušal. Nad vse modri so. Vse vedo, kaj se je zgodilo in kaj se bo zgodilo. Sedaj govore o zaključnem obdobju vojne, o skorajšnjem koncu, o brezpomembnem nadaljevanju vojne in še o sto in sto drugih rečeh.

O zmagi reče zastave s srpom in kladivom govore previdno, vendar za nas dovolj razumljivo gorvico. Eden ali drugi teh prerokov že tudi ve povedati, kaj bo s protikomunističnimi borec na terenu in v zaledju, ko pridejo Sovjeti.

Mi pa odkopavamo grobove...!

Mi se spominjamo obletnice...!

Odkopavamo grobove naših borec, ki so pred letom ali več padli za naš narod in našo domovino! Spominjamo se obletnice smrti naših velikih mož in junakov, ki so pred letom ali več padli, umorjeni po zločinski komunistični roki zato, ker so bili in hoteli biti Slovenci. Spominjamo se obletnice smrti naših velikih mož in junakov, ki so padli v boju za svoje slovensko prepričanje, ki ni in nikoli ne bo združljivo z breznarodnim boljševiškim komunistom. Spominjamo se obletnice smrti naših velikih mož in junakov, ki so padli v svetem boju zoper zločinstvo, padli v svetem boju zato, da bi nekdo narod ostal.

Odkopavamo grobove in spominjamo se obletnice zato, da bi prav vsi ob teh odkopanih množičnih grobeh spoznali, kaj je naša dolžnost. Da bi vsi spoznali ob tej grobu, da mora ves narod združiti svoje sile in enoten kreniti na pot samobrambe.

Tri leta še divja komunistična revolucija po naši slovenski zemlji. Tri leta še gorijo naše vasi, naše domačije, cerkve in šole. Tri leta še pije zemlja naših gozdov kri nedolžnih slovenskih žrtv. Procentualno je ta komun. revolucija na tem našem malem slovenskem ozemlju med našim malim slovenskim narodom povzročila več žrtv kot revolucija v Mehiki, komunistična revolucija v Španiji in celo več, kot boljševiška revolucija v Rusiji sami.

Danes se sprašujemo, ali je bilo vse to potrebno? Ali se bo vojna zaradi tega samo za sekundo skrajšala? Ali in zakaj je bilo potrebno, da je vstal slovenski Kajn in ubil svojega brata? Zakaj je moral pasti pod zločinsko komunistično roko 30.000 slovenskih žrtv? Vsi pošteti Slovenci se danes sprašujemo: zakaj, zakaj?

Ali res morda samo zato, da smo Slovenci našli sami sebe? Morda?

Da, prav zares! Prav samo zato je padlo toliko nedolžnih žrtv, ker Slovenci nismo prej našli, nismo mogli prej najti sami sebe. Ko bi se znašli mi ob prvih nedolžnih žrtvah, ne bi bilo nadaljnjih žrtv. Tako smo pa čakali, morali čakati in trpeti, nedolžne žrtve pa so padale.

Ker pa je bilo žrtv vedno več, in več in se je bridskost ljudstva stopnjevala iz dneva v dan, je slovensko ljudstvo zavrnilo svoje tulinke in hrbte, prišlo za orožje in po vaških stražah spregovorilo, spregovorilo nato po zaslugi gosp. predsednika in nemškega vojaka po naših slovenski domobranec.

Naše slovensko domobranstvo je danes in tako bo tudi za bodoče čase osnova naših združenih narodnih sil. Iz velike in odločne volje slovenskega naroda do življenja je vzkliko. In ta odločna in močna volja slovenskega naroda do življenja, ta odločna in močna volja, ki je bila speteta v naših srečih ob prvih slovenskih žrtvah, ta odločna in močna volja, prekaljena v krvi turjaških, pudobskih, kočevskih, jelendolskih in drugih padlih borec nam glasno narekuje tudi danes da vsi Slovenci ob slovenskem domobranstvu združimo vse svoje sile!

Res je, da vsi ne moremo biti vojaki — domobranci, a domobranci moramo biti mi vsi! Vsi smo dolžni, da to postanemo in vojakom — domobrancem pomagamo!

Za vse to pa je potrebno našteto, organizirano delo. Vsak posameznik mora izvrševati dane mu naloge v celoti, do podrobnosti. Čas zahteva od nas vseh vojaško disciplino.

Naše slovensko delavstvo, še dolgo vajeno organizacijske discipline, je kot

Nadaljevanje na drugi strani

Jagdflugzeuge entstehen in Serlen — V serijah nastajajo lovska letala PK, Atlanta

K odstopu Pilet-Golaza

Bern, 10. nov. Šef švicarskega političnega departementa, zvezni sv. Pilet-Golaz je sporočil dne 7. novembra v posebnem pismu predsedniku narodnega sveta, da odstopa s svojega mesta.

Uradna objava pravi, da je sklenil Pilet-Golaz že prej, da bo odstopil, da pa tega ni objavil, ker ni hotel predstavitelji razgovorov o razmerju Švice s Sovjetsko zvezo.

Zvezni svetnik Pilet-Golaz je že od leta 1928 član vrhovne švicarske uprave. Najprej je bil šef departementa v Bernu, nato je vodil poštni in zunanji departement, dokler ni v pričetku leta 1940 postal naslednik umrlega svetnika Motte.

Bern 10. nov. Odstop švicarskega zunanjega ministra je za delo prava senzacija. Celotno za sicer dobro poučene kroge je prišel godeček povsem nenadoma, tako da večerini listi, ki jih tiskajo opoldne, niso imeli niti najmanjšega namiga, marveč so branili Pilet-Golaza proti napadam levicarjev.

Včeraj popoldne objavljenem demisijskem pismu zveznega svetnika

Pilet-Golaza predsedniku narodnega sveta, ki ga je objavila švicarska poročevalska agencija, je rečeno med ostalim:

»Pogajanja za ponovno vzpostavitev diplomatskih odnosov med Sovjetsko zvezo in Švico, ki sem jih že dolgo hotel srečno zaključiti, so se zaenkrat izjalovila. Okolnosti bodo kmalu pokazale resnične in globlje vzroke sovjetskega obnašanja. Med tem je treba preprečiti, da bi bila ogrožena enotnost v notranjosti države, ki je za bodočo zelo težka leta nujna. Jaz sem bil vedno mnenja in sem to tudi večkrat izjavil, da zunanji minister v vojnem času ne more obdržati svojega mesta v povojni dobi. Nov položaj zahteva sveže in neizrabljene sile. To svojo odločitev izjavljam sedaj nekaj tednov prej.«

Kakor javljajo iz političnih krogov, se Pilet-Golaz že ni več udeležil večerajšnje seje zveznega sveta. Smatrajo, da bodo poverili vodstvo zunanjega ministrstva zveznemu svetniku von Steigerju.

»Vz nemirliivi pogovori« v Kanadi

Zeneva 10. nov. »Položaj v Kanadi je napet, na cestah slišimo vz nemirliive pogovore.« piše »Timesov« dopisnik iz Ottawe. Novi vojni minister general Mc Naughton skuša izhajati s sistemom protovojne upa, da bo lahko odpravil zelo nujno pomankanje ojačen za kanadsko pehoto na evropskih bojiščih s premetstvi iz drugih vrst orožja. Z bojišča pa prihajajo hude kritike, ker je vlada ostala še naprej pri protovojnih in sili tako one Kanadčane, ki so na bojišču, stalno v zelo hude boje. Celotno v vladi sami obstojajo naporstva ter splošno računajo, da bo odstopil najmanj še en minister.

Iranska vlada odstopila

Stockholm, 10. nov. Kakor poroča agencija Reuter iz Teherana, sta iranski ministrski predsednik Said ter njegova vlada podala šahu ostavko.

Z vsemi sredstvi izvrševanja gonja, ki jo je spremljalo od Moskve plačano iransko časopisje, je dosegla s tem svoj cilj. Ministrski predsednik Said se je drznil zoperstaviti izsiljevanjem Kremlija, ki je hotel iransko olje. Zato je moral pasti.

Kratka poročila

Amsterdam. Po poročilu iz Ankare je sklenila turška vlada, da bo imenovala po priznanju časne francoske vlade v Parizu za svojega tamkajšnjega poslanika Numan Menemendogla.

Madrid. Vojaški poveljnik Burgosa general Yague je inspiriral skupno s ostalimi visokimi vojaškimi osebnostmi iz San Sebastiana na špansko-francoski meji pri Irunu stoječe edine ter je obiskal španskega obmejega poveljnika polkovnika Ortego v Irunu. Nadalje je prisostvoval general Yague mimohodu dveh planinskih edinic, ki opravljata v navarskih gorah obmejno službo in ki sta se borili z rdečimi makiji.

Stockholm. Kot javlja Reuter iz Pariza, se je ubil pri avtomobilski nesreči de Gaullovi finančni minister Le Perou.

Bratislava. Pri nadaljnji preiskavi proti uporniškim generaloma Viestu in Goliannu so ugotovili, da sta imela pri sebi za primer, da se jima njuna akcija ponesreči, visoke zneske ameriških dolarjev, angleških funtov, francoskih in italijanskih zlatnikov ter nič manj kot 300.000 Kč.

Bratislava. Medtem ko napreduje v spodnjih Tatrah zasledovanje razbitih tolup, odkrivajo na osvobodjenih ozemljih še vedno nove sledove njihovih zločinov. Komisije nemških in slovaških zdravnikov in pravnikov preiskujejo tamkaj že tedne množične grobove in mrljice, ki so jih pustili čeho-boljševiki. V Banskí Bistrici so našli v nekem grobu 20 trupel, in sicer enega Poljaka, po dva Nemca, Ukrajinca in Čeha, ostalo pa so bili Slovaki. Vsa trupla so imela strele v tilnik ali zadaj v glavo. Na hrbtih so imela tudi znake pretepanja in bičanja. Najmočnejše take sledove sta imeli neka 20 in neka 30 letna žena. Štiri trupla, dva moška in dve ženski, so bila zvezana skupaj.

Milan. Iz Trsta javljajo, da je dal iz angleškega ujetništva prispeli divizijski general Martini pismo izjavo o tem, kako se skušajo Angleži približati v Keniji ujetemu znanemu italijanskemu generalu Nasiju. General Nási, ki je zavzel britansko Somalijo in kasneje junaško branil Abesinijo, je naročil generalu Martiniju, naj take oznake njegovo mnenje o sedanjih razmerah: »Bolje je, češno živeti. Naj se zgodi kar koli, Italija se mora do konca boriti skupaj z Nemčijo. Narod si lahko opomore po vsakem porazu, le če izgubi čast, nikoli.«

Bern. Kakor je sporočil kairski generalni državni pravdnik, so našli pri enem izmed morilcev lorda Moyna ključ, tako da so lahko ugotovili hišo, v kateri sta ta dva stanovala. V hišo so našli obleke in nekaj listin. S preiskavo nadaljujejo.

Amsterdam. Kakor poroča agencija Reuter iz Kaira, je dognala preiskava o umoru lorda Moyna, da je pustil eden izmed aretiranih storilec nek v papir zaviti zavojček pri neki židini, katere imena ni povedal. Ona naj bi shranila ta zavojček, dokler ne bi prišel on sam zopet po njega. Zavoj so sedaj oblasti zaplenile, pri čemer so ugotovile, da je vseboval razstrelivo in revolversko municijo. Aretirani je priznal, da je shranil zavoj pri židini. Oslo, Norveški tisk objavlja prva imena Norvežanov, ki so jih Sovjeti v Kirkenesu likvidirali s strelom v tilnik.

To mislijo, govorijo in delajo komunisti

Ob priliki tolovaškega »osvobodilnega« kmetov in podgorščkih vaseh ni krada samo raja, tudi »šaržer« se dobro izkazale.

Da omenimo samo »majorja« Gazvoda Antona iz Gaberja, ki je delal častniško šolo v prvem razredu osnovne šole celih 8 let. Na potrdila, katere so dajali ljudem za pobrano živino, ki bodo »izplačana« tri mesece po osvoboditvi, se je moral namesto njega podpisovati drug tovariš, kor se tovariš major ne zna podpisati!

Bil je precej utrujen, ker jo je pri mahal iz Bele Kraljine čez Gorjance in kar v pričo ljudi godrnjal: »Prekleti šentjernejšani! Samo ponoči moramo hoditi in v temi voziti robo nazaj, ker podnevi nismo nikoli varni pred njimi.« Ponoči je hodil v svoji uniformi in se bahal pred materami, ki imajo sinove pri domobrancih: »Le pogledite me! Vidite, kaj sem jaz — jaz major. Vaši sinovi so pa navadni redovi, ker so pri belih.«

Ko se je najedel in napil, je postal še zgovornejši in nazadnje celo rekel: »Vrag naj vzame tako vojsko! Če bo treba še eno zimo prebiti v hosti, se pa rajši ustrelim. Saj bi šel k belim, pa se bojim, ker imam že dovolj masla na glavi.«

Kako se tolažijo.

Po zadnjih bojih v Trebnjem je pribežal komunist v Stražo. Tam bere v komunističnih časopisih, da je v Trebnjem padlo 200 belih. »Da naši tako lažejo, ne bi verjel. Saj sem bil zraven, bom vendar vedel, kako je bilo. Naših, naših je padlo skoraj 200! Kje bodo beli padli? Saj to niso ljudje, hujši so kot divje zveri. Kot strele gredo za nami in nič jih ne ustavi. Nemci jim menda dajejo neke krogljice, in ko tišče požro, se zakladajo za nami in se ne ustavijo, dokler nas ne pobijejo. Srečen je, kdor jim more uteči.«

Sprejeti so samo s dolžnostmi.

Potem ko nam je Karelji zaprl vrata in onemogočil nadaljnji prestop v NOV, kor do 15. septembra nismo hoteli na njegove linije, da se nam »Snoje« še vedno poziva, da je še čna, se je oglasil tudi neki major »Vito Kraigher«, ki daje lekcijske tem nevidnim masnim domobrancem, ki naj bi nasledili njihovim pozivom in prestopile v NOV:

»Za one, ki so se pravočasno odzvali zadnjemu pozivu maršala Tita in se priključili NOV ali vsaj stopili iz okupator-

jevih tolup in izročili orožje NOV do 15. septembra 1944, si moramo biti na jasnem tudi o sledečem: Njihov pristop je bil zanje — za nas ne more pomeniti nič več — brezpogojna kapitulacija pred narodno osvobodilnim pokretom. S svojim prestopom v naše vrste si niso pridobili nikakih pravic, da bi stali kakšne pogoje. Pred očmi jim mora stati zavest krivde njihovega doseganega izdajalskega zadržanja, ki jim s samim prestopom v naše vrste se ni odpustila. Dobili so samo priliko, da s aktivnim sodelovanjem v zaključnem razloju borbe slovenskega naroda in drugih narodov Jugoslavije za osvoboditev popravijo do neke mere svoje zločine proti narodu. V naše vrste so sprejeti samo s dolžnostmi in s zvrhano mero obveznosti do slovenskega in drugih narodov Jugoslavije, ki so jih doleži izdajali. Pravice in priznane enakopravnosti s ostalimi borečimi se Slovenci in ostalimi Jugoslavoanci si morajo pridobiti šele z borbo in delom za popolno osvoboditev Jugoslavije. V NOV niso bili pozvani in sprejeti zato, ker bi narodno osvobodilna borba ne mogla brez njih zmagati. Njeno zmago smo si zajamčili z doseganji uspehi brez njih in celo proti njihovi volji. Pozvani so bili zaradi težnje vodstva narodno-osvobodilne borbe, da pridejo narodi Jugoslavije v osvoboditev čim enotnejši, in v ekbrki za njihove družine, da ne bodo še skozi rodove nosile pečata narodnega izdajstva svojih prednikov.«

Mi sicer nikogar ne poznamo, ki bi bil tako neopameten, kratkoviden in propal, da bi se zaradi mamljivih besed sam izločil iz našega narodnega občestva.

Dobro pa je, da si Kraigherjevo lekcijsko preberejo vsi, ker si bodo v prihodnosti vsako mikavno komunistično vabilo drugače razlagali, ker tudi v pozivih do 15. septembra ni bilo tako odločne besede, da bi si morebitni predanci pridobili samo zvrhano mero dolžnosti, a nobenih pravic.

Spet en nauk več, ker nam bodo komunisti linanice še in še nastavliali, čimbolj jih bo vrag jemal.

(Te cvetke je zbral novomeški »Za blagor občestva«.)

Zatamnitični čas

za teden, ki se začne 12. XI. 1944 in traja do vstetega 18. XI. 1944, velja od 17 do 6.40.

Naročnikom in bralcem Slovenca in Slovenskega doma

Komisar za cene pri Šefu Pokrajinske uprave v Ljubljani je z odločbo KC št. 647/1 z dne 3. novembra 1944 odobril nove cene za ljubljanske dnevnike in tednike z veljavnostjo od 15. novembra dalje. Od tega dne bo znašala mesečna naročnina za »Slovenca« 32 lir, v nadrobni prodaji pa bo veljala posamezna številka 2 liri. Za »Slovenski dom« bo znašala mesečna naročnina 8 lir, cena v nadrobni prodaji pa bo 2 liri za izvod.

Cenjene naročnike prosimo, da pri poravnanju naročnine v decembru doplačajo tudi razliko v naročnini za drugo polovico novembra 3.50 lire za »Slovenca«, 1 liro za »Slovenski dom«.

Nova cena za nadrobno prodajo (2 liri za izvod) bo stopila za »Slovenca« v veljavo s številko, ki bo nosila datum 16. novembra, za »Slovenski dom« pa s številko z datumom 18. nov.

Uprava »Slovenca« in »Slovenskega doma«

Sport

Danes: Gorenjska : Ljubljana

Naš nogometni prvak SK Ljubljana bo imel današnji dan v gosteh gorenjsko nogometno reprezentanco. Ni treba ob tej priliki poudarjati prednosti gorenjskih nogometašev, saj jih ljubljani, sport, občinstvo, kljub dolgem medsebojnemu sport. neodobovanju, prav dobro pozna. Kdo ne pozna veliko borbenosti in poštenosti jesenskega Bratstva, kdo ne žilavosti in udarnosti kranjske nogometne enajstoričnice? Vedno in povsod so bili gorenjski športniki na zelenem polju trd oreh vsakemu svojemu nasprotniku. Kot rečeno: gorenjskih športnikov še dolgo nismo videli v Ljubljani, in prav zaradi tega smo sila radovedni, v kakšni formi so, ali še znajo vse tisto, s čimer so nas njega dan razveseljevali, ko smo jih videli pri »delu«. Brez dvoma je, da se bodo hoteli danes Gorenjci postaviti in dokazati, da so še vedno stari gadje. Ljubljaničani bodo imeli trdo delo, saj bodo naleteli na dobre nogometaše. Prav gotovo se bo tudi Ljubljana danes potrudila in dokazala, da upravičeno nosi naslov najboljšega slovenskega nogometnega moštva. Sicer ima v svojih vrstah nekaj vrzeli, vendar bodo vsi, ki bodo danes nastopili v njeni enajstoričnici, gotovo dali polnovredno nogometno. Tekma bo prav gotovo zanimiva in vemo, da bodo prišli gledalci v polni meri na svojo račun.

Tekma se bo začela ob 14.45 na Ljubljani. V predtekmi se bosta pomerili enajstoričnici.

Kranj : Mladika

Razen gorenjske reprezentance bomo videli danes pri delu okrog usaja tudi nogometne kranjske nogometne društva. Kranjani bodo pripeljali v Ljubljano avo. je najboljšje moše in se pomerili v predtekmi s borbeno in tehnično dobro podkovano Mladiko. Tudi teh današnjih gostov še dolgo časa nismo imeli priliko videti na ljubljanskem nogometnem igrišču. Tudi za to enajstoričnico smo verjetni, da nam bo pokazala dober nogomet. Mladika, ki bo verjetno nekaj okrepljena s drugimi dobri ljubljanskimi igralci, bo morala kar dobro zaigrati, če bo hotela iziti s častnim rezultatom iz tega dvoboja. Tudi to tekmo pripravljamo, da si jo pride ogledat sleherni ljubljaničan, ki uživa v nogometni igri. — Predtekma se bo začela ob 13.45.

Dopolndne bosta potem še dve juniorski tekmi, in sicer:

ob 9.30: Hermes : Korotan in

ob 10.30: Mladika : Viš.

Važna bo posebno druga ponovna tekma med Višem in Mladiko, ki bo odločila prva med ljubljanskimi juniorskimi moštvi. Kdo bo zmagal je težko reči, eno pa držimo: tekma bo lepa, kot jo bila prva, ki jo je boljše Mladika odločila v svojo korist.

Iz Postojne

Na dan Vernih duš je bila v Postojni komemoracija za vsami padlimi protikomunističnimi borci na Primorskem. Ob devetih dopoldne je bila v cerkvi slovesna črna masa, ki jo je daroval višji kurat stolnik Kunstelj. Poleg številnega ljudstva so se masne udeležili tudi oddečki Narodnih straž iz Postojne, Prestranka in St. Petra. K službi božji je prišel tudi bataljon srbskih protikomunističnih borcev. Po masi je bila na glavnem trgu žalna komemoracija za padlimi borci. Srbska godba je zaigrala pesem »K molitvi«. Po strunjem govoru je zbor Narodnih stražarjev zapel temu ljudstvu tako priljubljeno pesmi »Oj, Doberdobe in »Blagor mu, ki se spodičje. Nato je spregovoril poveljnik postojanske udarne bataljona stolnik Horn nekaj besed v počastitev epomina pesnika Miroslava Vilharja. Slovesnost je zaključila himna »Hej, Slovenec, ki jo je igrala srbska godba. Po končani slovesnosti se je razvrstil pohod čez protikomunističnih borcev v godbo na čelu.

Tudi v Postojni od odprli slovensko ljudsko šolo. Sedaj so šolo izpopolnili še s 4. razredom. Mladina, ki se zaveda pomena izobrazbe, z veseljem obiskuje šolo. Poleg drugega je to tudi razumljivo, saj jih je dvajset let željalo po učenju v materinem jeziku.

Na zadnji dan v oktobru so tudi v Kočeh pri Slavnih prišli Narodni stražarji. S kako veselimi obrazi so jih ljudje poslušali, ko so ti borci po masi zapeli pred cerkvijo nekaj slovenskih pesmi. Ginjeno so prisluhnili petju in na koncu izrazili željo, da bi naše fante še večkrat videli in slišali v Kočah.

Iz Trsta

Za pomoč potrebnemu prebivalstvu. Pod predsedstvom prefekta tržaške pokrajine g. dr. Bruna Koccani je bila pred kratkim seja, katere namen je bil, da se ustvari po občinskih odborih akcija za zbiranje fondov, potrebnih za pomoč najpotrebnejšemu prebivalstvu v vseh občinah tržaške pokrajine. Na tej seji je bil ustanovljen »Glavni odbor za socialno pomoč v tržaški pokrajini«. Dolžnostu predsednika tega odbora je prevzel pokrajinski prefekt. Ostali odbor z vsemi pravnimi učinki tvorijo: predsednik pokrajinske uprave, župani Istra, Tržica, Milja, Gradeža in Postojne, po en zastopnik istaja, združenja vojnih invalidov in dva zastopnika delavskega stanu. Istočasno se ustanovljajo podobni odbori v vseh občinah pokrajine. Predseduje jim župan, odbor pa tvorijo osebe, ki jih župan svobodno izbere. Naloge teh odborov so, da zbirajo sredstva za socialno pomoč, katero naj nudijo nujno potrebnemu prebivalstvu. Sredstva bodo črpali iz lastnih ter gl. odbora virov. Ta nova socialna ustanova bo gotovo zbudila v vsej pokrajini živahno zanimanje in odziv, saj je to spet ponoven dokaz, kako živo se oblasti zanimajo za številno prebivalstvo, ki je vsled sedanjih težkih vojnih razmer popolnoma obubožano.

Umrli so: Batič Terezija, vdova Karpi, stara 36 let, Sancin Ignacij star 60 let, Cunja Šrečka, stara 17 let, Alric Antonija, vdova Hrovatin, stara 76 let, Matjašič Jožef, star dva meseca, Bolšić Lucijan, star 10 mesecev, Stegnajč Ondina, Konac Viktor, Barić Ana por. Sudič, stara 69 let, Marinović Amalija, roj. Gonata, stara 94 let, Brajkua Anton, star 79 let, Stoka Marija, por. Stoka, stara 81 let, Jaklič Matilda, stara 84 let, Potokar Jurij, star 47 let, Čigoj Edvard, star 27 let. Naj sveti mrtvim rojakom večna luč!

Nesreče. Uradnik Jožef Prodan, star 58 let, je v bližini Surovega nabrežja padel in se tako poškodoval po urbtu, da ne bo ozdravel prej, ko v treh tednih.

Matilda Gomizel z Lonjerske ceste je ob priliki nekega spora z možem morala v bolnišnico zaradi številnih podplutb, ki so ji jih povzročili udarci. Ozdravela bo v teku enega tedna.

Gregor Mikac iz Holma je gnal na pašo krave, pri tem pa po nesreči brnil v neko mino, ki je nerazpočena ležala v visoki travi. Udarce je povzročil eksplozijo in železni drobič Mikaca tako močno ranili, da se je moral zateči v bolnišnico v Trstu, kamor je bil sprejet za štiri do pet tednov.

Na glavnem kolo dvoru je iz neznanega vzroka padla z vlaka, namenjenega v Cervinjan, Beatrice Pegan. Običajla je ob tiru. V tem trenutku se je pričel vlak gibati in ker ni mogla vstati, ji je zmečkalo prste leve roke. Peljali so jo v bolnišnico, kjer bo ležala kakor tri tedne. — Stefanija Škerl iz Srednje ulice se je zatekla v bolnišnico zaradi lažjih poškodb na licu, čelu in trebuhu. Povedala je, da je to dobila ob priliki obiska nekega znanca Ferdinanda Vodenjaka, ki jo je obiskal s svojima dvema hčerama. Pa so si prišli nekaj navzkriž in so kar vsi trije navallili nanjo. Se dobro, da je niso pobili. — Lojze Stofa iz Sežane je padel z zidu in se precej poškodoval. Možiček je star že 65 let in če ne bo komplikacij, bo ozdravel v treh tednih.

Brezbožna podlost. 10. t. m. je zgodaj zjutraj šla k svetemu obhajilu v cerkvi svetega Antona novega Pjerina Petkovski, doma iz Trgovske ulice št. 143. Medtem, ko je izstopila iz klopi in se približala obhajilni mizi, ji je neznan roka ukradla denarnico s 450 liri gotovine. — Clovek, čeprav v teh razdvojenih vojnih časih, bi vendarle pričakoval, da se bo zasebna lastnina spoštovala vsaj na božjem kraju. Tako pa vidimo, da si nekateri ljudje upajo krasti celo, tako rekoč, pred božjim obhajiljem. To ni nekaj samo slučajnega, temveč jasen primer, kako globoko je padel svet in se zatorej ne moremo prav nič čuditi, če komunistem uspeva kot gobe po dežju. Dokler se ljudje ne bodo navadili, da bi zasebno last spoštovali vsaj v cerkvi, toliko časa gotovo tudi pri Bogu zanje ne bo milosti. Medtem pa se vojna nadaljuje in z njo vse kazni božje. Kdo bo prej popustil? Bog ali ljudje? On gotovo ne...

Zatamnitev. Od 1. novembra dalje se zatamnitev začne ob 17.30, konča pa ob 6.30.

Iz Gorice

Poostrene kazni. Ker nemarni in ne-disciplinirani ljudje še vedno greše proti prometnim in zatamnitvenim predpisom je oblast občutno zvišala tozadavne kazni. Prestopki proti zatamnitvi se kaznujejo pri vrkat z globo 100 lir, v slučaju ponovitve se zaveda izroči sodišču. Avtomobilisti in kolesarji, ki prekršijo prometne predpise, plačajo 50 lir. Pešci, ki med zatamnitvijo hodijo po sredi ceste, namesto po za nje določenih hodnikih in pločnikih, bodo kaznovani z 20 lirami.

V prvih dneh novembra bo izšla dvojna silno zanimiva knjiga pod naslovom

„Rimska cesta“

Knjiga bo svojstvena z ozirom na obdelano tvarino.

GOSPODARSTVO

Francosko notranje posojilo. Kako poroča agencija Reuter iz Pariza, je objavil de Gaulle za 6. november razpis 3% posojila. Pri tem je označil kot glavno evrno, da absorbira to posojilo najmanj 100 milijard denarja, ki je sedaj v obtočju. Če bi pa imelo novo posojilo inflacijsni značaj, tedaj bodo uvedli »manj okusne ukrepe proti inflaciji.

Naša katoliška kultura

Se iz časov prosvetljenstva in najbolj svetločnega liberalizma izvira očitok, da katolicizem ovira kulturno ustvarjanje, češ da zato kar katoliške dogme usuznjajo duha. Ni je večje zablode, kot je ta. Katoliške dogme, vsa razodeta katoliška vera, je resnica sama. In če more kakšna stvar dati človeškemu duhu poleta, mu jo daje resnica. Če je kakšna služba za človeštvo vzvišena, je vzvišena služba resnici.

Vkljub temu je liberalizmu uspelo, da je za nekaj časa prodrl z očitkom nazadnjaštva katoliški Cerkvi in si je prisvojil zvezevek naprednosti. Masevnerja je razglašala katoliško znanost za manjvredno in je katoličanom zapirala vstop na univerze. Sredi preteklega stoletja so obvladovali evropske duhove grobi materialisti Brückner, Vogt, Feuerbach; njihov materializem so nadaljevali lažnomanstveni kričarji kot je bil Häckel, Marx in Engels pa sta iz Feuerbachovega materializma naredila cel svetovnonazorni sistem in sta sprožila val modernega poganstva. Kar je bilo poleg materializma idealističnih tokov, so se oddaljevali od krščanske resnice in so s tem izpodrezovali svojemu idealizmu realna tla. Kazalo je, da liberalizem vodi vse kulturno ustvarjanje, da je to edini resnični kulturni princip. Mnogi so upali, da bo laicistična znanost nadomestila vero in bo prišla doba čiste, pozitivizma, kakor jo je napovedoval Comte.

Prišlo pa je razočaranje nad »napredkom«, ki ga je prinašal liberalizem. Čas je prinesel spoznanje, da je bil to le napredek v tehničnem znanju in v civilizaciji, ki ga je spremljalo nazadovanje v duhovnem pogledu, v pristi kulturostnosti. V Franciji je Brunetiere prišel do zaključka, da je znanost doživela bankrot; v resnici so doživeli bankrot tisti znanstveniki in obduovalci znanosti, ki so jo hoteli postaviti na mesto religije. V razočaranju duhovni eliti Evrope so se pojavila gibanja, ki so zahtevala povratek h katolicizmu. Spet je oživela vera v moč katoliške resnice in v njeno kulturno tvornost.

Val liberalizma je segel tudi med Slovence. Protoliberalizem se je pri nas dvignil Mahnič in je z neubranljivimi uderi razbil njegovo idejno zgradbo. Z Mahničem se začela za Slovence doba katoliškega preroda. Prerod bi lahko že davno dovršili, ko bi ostali na temeljih, ki nam jih je postavil Mahnič. A od teh temeljev smo se oddaljevali zlasti v kulturnem življenju in zaradi tega doživljamo usodne posledice v naših dneh.

V kulturni smo se oddaljevali od Mahniča, ker smo mislili, da njegovo strogo rimsko-katoliško stališče ovira kulturno ustvarjanje. Pri tem pa smo samo v omejeni obliki glasno zatrjevali ali tiho priznavali isto, kar so katolicizem očitali liberalci — da je namreč katolicizem mračnijaški, nazadnjaški.

Vendarle pa so mnogi, ki so zapadli tej zmoti, še hoteli ostati katoličani. Hotelo so ustvarjati in se mislili, da ustvarjajo — katoliško kulturo. Ker pa povojarski katoličan ne more ustvarjati kaj res globoko katoliškega, je prišla za prvo zmoto za kompromisarstvom v osnovnih načelih še druga: ustvarili smo si napačen pojem katoliške kulture, zlasti katoliške književnosti.

Tako je pri nas veljal za katoliškega pisatelja domala vsakdo, ki je pisal ime Bog z veliko začetnico. Nekateri so se lotili dokaj čudnega, nekoristnega opravila, da so poprševali vse vprek slovenske pisatelje. — Vsekakor, treba je priznati, da lahko napiše neoporečno knjigo tudi pisatelj, ki po prepričanju ni katoličan. Vendar to še ne pomeni, da je katoliški pisatelj, kakor tudi ni brezverec ali pogan, ki je storil dobro delo, zaradi tega že katoličan. Katoliški pisatelj namreč ni že vsak, ki piše knjige in hodi ob nedeljah v cerkev. Tudi ne držl, da je katoliški pisatelj že tisti, ki pošila svoje junake ob nedeljah v cerkev. Prav tako še ni katoliški pisatelj, kdor zna pestro popisovati cerkveno bogoslužje, pa mu je vsa vera le lep, praznični narodni običaj. Kaj šele, da bi veljal za katoliškega pisatelja že oni, ki je kdaj kaj približil v katoliški reviji!

Iz del pisatelja, ki je ves katoliški, veje povsod religiozni duh, duh vere, upanja in ljubezni. Resnična katoliška književnost je močna, etična, polna idealov in se ne boji očitkov, da je tendenčna.

Ko bi merili s takimi merili našo književnost, bi morali priznati, da mar-

V usodnih dneh nam je rešil duhovno enotnost

Ko je bil obstoj slovenskega naroda najbolj v nevarnosti, je škof Tomaž Hren z energičnim posegom rešil našo duhovno enotnost in s tem naš narodni obstoj — Njegova pot — pot duhovnega zedinjenja — je tudi v sedanjih časih edino sredstvo za našo narodno ohranitev

Grmada komunistične revolucije, katero je pripravljala v veliki meri tudi ljubljanska literarno zgodovinska šola, sili slovensko javnost, da še enkrat pregleda svoje pojmovanje slovenske zgodovine. Ena izmed tistih postav naše zgodovine, ki jo je liberalna šola najbolj krivično prikazovala in ocenjevala, je veliki ljubljanski škof Tomaž Hren (roj. 13. nov. 1880).

Liberalna zgodovinska šola je prevzela zgodovinsko sodbo o Hrenu od kranjskih protestantov. Srednješkolski profesorji, ki so iz te šole izšli, so po dijaških generacijah, ki so jih vzgajali, v povesti večine slovenske javnosti ustallili podobo Hrena kot slovenskega »velikega inkvizitorja«. Se celo priradili izbora slovenskega slovnstva v lanskim Mohorjevihih knjigah ni v svojem pregledu našega slovnstva znal Hrena drugače označiti kot z gorečimi grmadami slovenskih knjig. Tako označevanje ni pravično niti Hrenovemu delu niti njegovim namenom.

Kar je delal, je delal kot katoliški škof

Ako hočemo Hrena pravilno oceniti, si moramo biti najprej na jasnem, in kakšni funkciji je nastopal in kakšno je bilo pri tem njegovo mišljenje.

Najprej se moramo zavedati, da je škof Hren iskreno ljubil svojo škofijo in se zavedal z ljubeznijo slov. značaja svoje škofije; govori o »našem slovenskem narodu«, Slovence imenuje svoje rojake. Kar rad je poslušal slovenske pesmi, nam dokazujejo tiste noči, ki jih je prebil spovedujoč in poslušajoč slovenske cerkvene pesmi na njemu tako ljubi božji polji pri Novi Štifti. Poživil je češčenje sv. Cirila in Metoda, kakor sam pravi: »Spoznavalec, apostolov slovenskega naroda in zavetnikov... tega našega slovenskega naroda.« Njegova domovinska ljubezen izvira še iz domače hiše. V pesmi Triumfus amoris, ki jo je spesnil l. 1855 v tujini — po vsej priliki v Gradcu — se spominja svoje domovine in materinih besed, ki mu jih je žalostna govorila, ko je odhajal od doma na pot v tevtosko življenje.

Ni preganjal slovenske knjige, pač pa verske zmote

Človek e tako živim narodnim žustvom ni preganjal slovenske knjige, pač pa je kot katoliški škof preganjal knjige, ki so širile zmote, ne glede na to, ali je bila knjiga pisana v nemškem ali slovenskem ali katerem koli drugem jeziku. To je storil kot pred Bogom odgovorni vrhovni pastir svoje škofije, ki mora skrbeti za ohranitev svete vere, ki je objektivno in po njegovem subjektivnem prepričanju največji zaklad, ki ga more obvarovati narodu.

Da ga je pri sežiganju knjig, ki je bilo v njegovi dobi nekaj običajnega, vodil le ožir na versko in pravno škodo, ki bi jo mogle te v slovenskem jeziku pisane knjige, ki so bile polne zmot, v ljudstvu povzročiti, in ne morda kako slepo sovraštvo do slovenskih knjig, dokazuje tudi dejstvo, da je izposloval svojim duhovnikom od sv. Stolice dovoljenje za čitanje teh knjig in da je tudi svoji izdaji Evangelijev in listov vzel za osnovo Dalmatinov prevod svetega pisma. Tako slovenske literarne tradicije ni bolelo pretrgal. Tudi ne smemo pozabiti pri oceni Hrenovega dela, da je bil on tisti, ki je prvi kot škof skrbel za katoliški tisk v slovenščini in tako

sikal, kar smo imeli za katoliško, tega imena ne zaslužl. Cas prihaja, ko bo treba izvesti očiščenje. Nič za to, če bodo pri tem odedele mnoge pleva. Poglavitno je, da bo tisto, kar nam ostane, res pravo zrno.

Katoliški duh pa bo v naši kulturi čisto zavladal šele takrat, ko bomo doživeli globok prerod vsega naroda. Tudi takrat še ne bo pristna katoliška književnost prišla tako hipoma. Saj je tudi v prvihi časih krščanstvo trajalo precej časa, preden so pričeli kristjani ustvarjati svetovno kulturo. Toda nujno je, da pride za verskim prerodom tudi popoln prerod kulture, kajti šele tako bomo postavili vse narodno življenje na prave osnove.

začel književnost, ki jo je slovenski narod kot celota sprejel, medtem ko je zmotne knjige tistih časov v celoti odklonil.

Tradicija našega naroda je katoliška

Sicer pa se moramo zavedati, da nam Slovincem poudarjanje časovne prvotnosti protestantske književnosti pred katoliško ni v čast. Narod, ki se svoje tradicije zaveda — in tradicija našega naroda je katoliška — ne sprejema hlastno iz tujine poslanih pošilk, ki so v nasprotju z njegovim izročilom. Mnogo bolj zakoninjen v domačo tradicijo je bil Hren, ki je odklanjal iz tujine poslano, v tujem duhu pisano literaturo, kot Trubar in njegovi vrstniki, ki so služili Ungnadovemu literarnemu programu, ki ga je tujec zasnoval za propagando krive vere v južnoslovenskih pokrajinah.

Hrenova doba ena najvažnejših v razvoju naše umetnosti

Tudi tisti literarni zgodovinarji, ki radi dajejo kulturnozgodovinske in celo političnozgodovinske ocene pri ocenjevanju svetovno kulturnih zaslug tedanje verske revolucije in katoliške tridentske reformacije, čudno molče o likovni umetnosti, ki ni nič manj važna kulturna panga, kot je literatura. Dočim pomeni tedanja verska revolucija — po ugotovitvi naše umetnostne zgodovine — v razvoju naše umetnosti močno zavoro, pa tvori katoliška reformacija, kateri na čelu stoji Hren, eno najvažnejših razdobji v razvoju umetnosti naše domovine. S Hrenom se začne pri nas obnova tudi umetnosti v vsem njenem obsegu. »Protestantizem je zadal cerkveni spomeniški poseti občutno vrzel s tem, da je uničil celo vrsto do takrat ohranjenih del. S Hrenovo dobo se začne sistematično na-

Povsod Vam je na razpolago naša

„Družinska pratika“

za leto 1945.

s podobo sv. Družine na načelni strani. Omisli naj si jo vsaka naša družina!

Dobro je, če imaš v zadregi pri sebi koristno knjigo, ki ti ve svetovati!

SLOVENCEV KOLEDAR bo ena taka. V njem boste našli marsikaj, kar še ne veste, in dosti takega, kar ste morda vedeli, pa že pozabili. Prednaročniška cena do 1. decembra je za naročnike »Slovenca«, »Slovenskega doma«, »Domoljuba«, »Bogoljuba«, »Slovenčeve knjižnice« in »Sveta« 30 lir, za nenaročnike 40 lir. — Po 1. decembru bo cena za vse 50 lir. Vsaka slovenska hiša mora imeti »SLOVENCEV KOLEDAR«!

domeščanje uničenih predmetov z novimi. Ker si je Hren pridno zapisoval svoje funkcije in vse dogovore, ki jih je sklepal s trgovci in umetniki, se nam je v njegovem dnevniku ohranila vrsta imen takratnih umetnikov. Imen imamo tako iz te dobe več kot za vso prejšnjo skupaj in tudi več kot za desetletja po njem.« (Stele, Oris zgodovine umetnosti pri Slovincih, Ljubljana 1924, stran 38.)

Največja zasluga škofa Hrena: rešil nam je duhovno enotnost in s tem naš narodni obstoj

Največjo uslugo slovenskemu narodu pa je storil Hren s tem, da mu je s svojim energičnim in radikalnim nastopom ohranil njegovo duhovno enotnost. Preprečil je, da se slovenski narod ni razkral v katoliški in protestantski del v svoji osrednji pokrajini, na Kranjskem. Ako bi se to zgodilo, bi vsak teh dveh delov iskal opore pri sosedih svoje vere, kar bi spričo naše malostevnosti lahko imelo usodne posledice za ves narod. Vrednost duhovne enotnosti naroda dovolj živo občutimo danes, ko je slovenski narod vse bolj globoko razdeljen, kot je bil v Hrenovih časih. Kakor je bila tedaj edina pot do duhovnega zedinjenja vrnitev h katoliški tradiciji, tako more tudi danes Slovence združiti le njih katoliško narodno izročilo. Na to blagoslovljeno pot nam kaže veliki škof Hren.

Iz Št. Petra na Krasu

Vaščani vasi Jurčič z grozo pripovedujejo, da so nad njihovo vasio tri breznice, ki služijo kot pokopališče za etrašno mučene žrtve komunistične revolucije na Krasu. Terenci sami pripovedujejo, da je v eni teh jam že nad sto žrtev. Komunisti so tudi na Primorskem začeli kazati svoj pravi obraz, ki so ga v začetku hoteli skrbno prikriti. Za lepimi besedami komunistične agitacije pridejo tudi dejanja, toda ta v vsaki deželi pokažejo čisto drugačno lice, kakor so ga kazale lepe besede. Krimski jami nad Borovnico se bodo pridružile še desetero druge na Krasu, v Istri, nad Vipavo, na Tolminskem in v Benečiji. Grozna je žetev komunizma na slovenskih tleh.

Ob grobovih mislimo na življenje

Navadno ne držimo obljub, ne zato, ker bi bili nezvesti in verolomni, ampak zato, ker smo pozabljivi. »Misli! bom nato,« rečeš prijatelju, ko odhaja v tujino, pa naenkrat ti vse utone v pozabo.

Cerkev pozna človekovo pozabljivost. Ve, da rad pozablja na svoje najdražje. Komaj so zatisnili oči, že iščejo naše oči novega prijatelja in nove znanca. Nekateri mislijo, da so pokopališča in grobovi samo opomin k smrti. In takoj se jim zbudi pred očmi še druga podoba. V duhu vidijo temne hodnike. Polnočna ura bije. Menihi prihajajo iz celice z drsajočim korakom. Srečajo se in se pozdravljajo: »Memento mori — Spominjaj se, da boš umrl.« V strahu pred smrtjo in vsako mislijo nanjo ljudje pozabljajo na svoje mrtve. Še ljubijo svoje rajnike, bojijo pa se misli na smrt, zavračajo misel nanjo, zato pa tudi misel na pokojne.

Moral bi gledati bolj krščansko. Pogani so mislili ob grobovih samo na smrt. Cerkev pa nas hoče spominjati samo na življenje onih, ki so umrli, na njihovo življenje v večnosti. Grobovi nas morajo spominjati, da v njih počivajo trupla naših dragih, duša pa čaka vstajenja od mrtvih. Zaradi vstajenja od mrtvih ima-

Ali veste, česa so krivi domobranci?

V Brkinih: »Oh, ah,« dopoveduje žena sosed, »ti domobranci! Angleži so pripeljali v tržaško pristanišče 200 ladij, napolnjenih s pravim »kofetom« ki ga v Rimu sedaj prodajajo po 20 lir kilogram. Na, sedaj pa domobranci v Trstu preprečijo, da ne morejo Angleži poslati na prejšnjo »kofeta«, ki bi tako prav prišel v Brkinih.«

V Košani: »Naš profesor (Stanko Cajnkari) bi se tako rad vrnil kot ravnatelj košanske univerze nazaj v Košano, sedaj ko je z odličnim uspehom dovršil komunistični tečaj v Beli Krajini, pa si ne upa, ker vedo ti prokleti begodirski za njegov odhod in bi ga ob prihodu verjetno radi vprašali, iz katerih predmetov je delal izpit na belokranjski visoki šoli,« toži milostljiva iz Košane nad to grozno zlobo domobrancev.«

V Ilirski Bistrici: »Čisto gotovo imajo ta beli »zvez« z Angleži, da so prav takrat, ko je bil sejm in ko je bilo naše zborovanje (zborovanje komunističnih tenrenk in kurirk) prišli bombardirat Ilirsko Bistrico,« toži kurirka svoji prijateljici.

V Gorici: »Čisto gotovo bi »naši« vko-rakali v Gorico 10. oktobra in bi danes bila Gorica že »osvojenjena«, če ne bi bilo v Gorici domobranci. Saj so domobranci tudi krivi, da se v Italiji fronta ni premakne. Veš kaj, to je že nesramno, kaj vse delajo ti domobranci,« se pritožuje nekdanja signorina Rita v Gorici.« (Straža ob Jadranu.)

V vsako hišo »Slovenca«!

Prejšnji teden so v St. Petru slovensko začeli novo šolsko leto na novo ustanovljeni slovenski ljudski šoli. Tako so si Šentpeterčani po dolgih 20 letih zopet priborili slovensko ljudsko šolo. Pod laško okupacijo so namreč morali otroci hoditi v italijansko šolo. Starši sami so moral doma učiti otroke v materinem jeziku, če so hoteli, da bodo otroci še znali slovensko pisati in brati. Zato so se otvoritve slovenske ljudske šole res lahko razveselili.

Zatemnitveni čas

za teden, ki se začne 12. XI. 1944 in traja do višetega 18. XI. 1944, velja od 17 do 6.40.

jo pomen grobovi, rože in sveče. Ko bi ne bilo vstajenja, bi bilo vse nesmisel. Čakajo vstajenja... Kje? Kako? Ob tej misli bi se morali takoj vprašati, ali so že pri Bogu, ali ga že gledajo iz oči v oči in jim je v neskončno srečo in mir. Mogoče še očistujejo svoje duše? Tedaj nas prosijo pomoči. Čakajo, da jim bomo povrnili ljubezen za ljubezen.

Sveče na grobovih nas spominjajo življenja po smrti. Pričajo o veri umrlih, govorijo pa tudi o očistujočem ognju, ki čisti duše umrlih, da bodo mogle stopiti pred obličje Jag-njeta. Rože nas spominjajo na hrepenenje vernih duš po Bogu. Jesen je in v mrzlih dneh cveto krizante-me in hrepenijo po soncu in toploti. Isto hrepenenje polni verne duše. Bog jih je ustvaril zase in k njemu si želijo. Mi jim moramo pomagati, da bodo kar najhitreje izbrisale svoj dolg.

Bojiš se molitve. Vedno te priganjajo k molitvi. Morda si izbereš drugo pot, da boš pomagal vernim dušam. Plemeniti si in pogumen, molitev ti je premalu, ves teden boš posvetil z žrtvami za verne duše. Zrtvoval se boš zanje, potem boš tudi laže molil zanje.

KULTURNI OBZORNIK

Hrvatski prevod

Jurčičevega »Kozjaka«

Ze stoletnico rojstva Josepa Jurčiča je sedaj izšel v Zagrebu v založbi knjižare Josipa Kratine hrvatski prevod prve povesti Josepa Jurčiča, prikljubljeni in znani naš »Jurij Kozjak«. Prevel ga je dr. Ferdinand Kolednik, ki se odlikuje po dovršenem znanju mnogih jezikov ter je navdan a posebno ljubeznijo do Jurčiča. On je prevel svoj čas Jurija Kozjaka na francoski jezik ter dosegel, da mu je napisal predgovor sam dosmrtni tajnik francoske akademije, slavni zgodovinar Georges Goyau ter je delo dobilo priznanje akademije. Poleg tega je prevel še nekaj Finžgarjevih krajskih etvari na francosko (Oj, ta Jaka itd.). Kolikor vem, je priredil tudi stari nemški Vodopivec prevod Jurija Kozjaka iz »Südslovenische Post« l. 1884 za nov natis, ki pa še čaka v rokopisu. Italijanski prevod Kozjaka ima v rokopisu, hrvatekega je izdal sedaj v Zagrebu, erbaki pa čaka natatia. Tako bo ta prikljubljena povest mladega Jurčiča po zaslugi dr. Kolednika obšla ves svet, za kar moramo biti prevažalci iz erca hvaležni.

Hrvatski prevod (str. 141) je izšel te dni v lepi obliki in jasnem tisku, ki ga motijo samo številne tiskarske napake; stane 850 kun. O prevodu samem ne gre

soditi nam, pač pa je vredno posebej omeniti predgovor, ki ga je napisal knjizi znani hrvatski katoliški kritik Ljubomir Maraković in v katerem govori o hrvatsko slovenskih literarnih stikih. Takole piše:

»Hrvatski bralci so spoznali v prevodih predvsem Cankarja, Finžgarja, Preglja in Meška, torej predvsem sodobne pripovednike. Od starejših, kakor sta Levstik in Jurčič, nimamo prevedenega ničesar, kar bi bilo pomembnejše, ali pa sploh nič. Matica hrvatska je svoj čas izdala izbrano živio iz slovenske lirike in pripovedne umetnosti v izvirnem jeziku ter z razlago nepoznamih besed. Toda še naprej je ostalo dejstvo, da so hrvatski bralci navadno zelo težko brali slovensko — razen, ako so imeli za to posebno predpogoje. Slovensčina ni, kakor se to čisto površno misli, samo narečje hrvatskega jezika. Strokovna znanost je to že zdavnaj dokazala, pa tudi kdor sam vzame v roko slovensko knjigo, bo spoznal bistvene razlike v oblikah in besedah. Zato je potrebno ljub temu, da je pri nas mnogo ljudi, ki berejo slovensko, za široko hrvatsko javnost še vedno sistematično prevajati dela, ki imajo bistveni pomen v slovenski književnosti. In takšno mesto zavzema gotovo Jurčičev »Jurij Kozjak«.

Jurčiča so imenovali često »slovenskega Senoa«, dasi je Senoa bolj mnogostranski in plodovitiji po svojem delu, toda

ono, na kar povprečni bralec pomisli v prvem hipu, kadar se epomni Senoa: »zgodovinski roman Walter Scotovega tipa«, je obenem akupno področje. Seveda ima Senoa, ki je spremljal hrvatsko zgodovino skozi več stoletij, mnogo več zgodovinskih zapletov, pojav in likov, toda prav zato pa je tudi Jurčičeva (in kasneje Finžgarjeva) zasluga, da sta slovenski zgodovinski roman dvignila na raven sodobne književnosti ter s tem dala priliko bralecem, da se spoznajo s slovensko zgodovino in življenjem naroda v preteklosti.

Senoa je ljubil slovensko zemljo in narod ter je zapustil v tem lep dokaz v svoji majhni, toda doživljeni, in to globoko doživljeni pripovedki »Nagelj e pesnikovega grobat. Tudi tako priljubljeni hrvatski pesnik Dragutin Domjančić je vzdrževal zveze s slovenskimi pisatelji ter je večkrat poročal o njihovih delih v naših časopisih. Tenkočutno doživljeni pesem »Tiho prihaja mrak«, ki je ugla-bena in tolikokrat peta po naših koncertih in drugod, je navdihnjena po Zupančičevih verzih, ki so dali pobudo za izvirno Domjančičevo pesem, v katero je vključil stihle slovenskega pesnika. Opravičeno je torej — pa tudi zelo koristno — da se spoznavanje slovenske književnosti čim bolj razširi in poglubi, k čemur naj pomaga tudi ta prevod »Jurija Kozjaka«.

Tako je napisal posvetilne besede dr. Maraković. O pisatelju Jurčiču samem pa je prevajalec dr. Kolednik, »kateroga zaslugi je, da se je a prevodom v zgor-nji smeri obogatila hrvatska književnost, podal življenje in delo našega pisatelja

napisal par besed. Na nekaj straneh je ter vpletel vmes tudi priznanje, ki ga je doseglo to delo v francoščini. To je izpričano s pismom akademika Georgea Goyauja, o katerem smo v našem listu že svoj čas pisali (14. junija in 26. avgusta 1938). Na koncu je izrazil pomen svojega prevoda lepo v naslednjih besedah: »Zeled, da tudi naš hrvatski narod spozna delo slavnega slovenskega pisatelja Josepa Jurčiča, bi hotel za stoletnico njegovega rojstva dati Hrvatom v prevodu ta najlepši biser Jurčičevega dela, ne najlepšega po knjižni vrednosti, temveč po vsebini, ki bo nas gotovo globoko pretresla zlasti v sedanjem času, ko nam izgine toliko sinov, ugrabljenih kakor svoj čas mali Jurij... Delo »Jurij Kozjak« bo pokazalo brautom Hrvatom, kdo je bil slovenski pisatelj Jurčič. Pa tudi potolažilo bo mnogotero dušo in jo spoznalo a polni Božje Previdnosti, ki čisto vodi človeka skozi nerazumljive križe in trpljenja, da mu na koncu zopet dvigne dušo, ki ga (?) je iskala... Ako bo ta moj hrvatski prevod tako sprejel pri dragih bratih Hrvatih, kakor je bil izvirnik pri Slovincih, bom nagrajen za vse svoje delo med Hrvatci.«

Na koncu povesti je dr. Kolednik dodal posebni sestavek o cistercijskem samostanu v Stični, kjer se dogaja Jurčičeva povest. Našel je lepe besede za opis cistercijskega reda, posebno pa za naselittev v Stično. Uporabil je tu tudi legendo o papigi, ki jo nosijo stiški cistercijanci v grbu, in ki naj bi menihom, išočim pripravno mesto za gradnjo sa-

mostana, pela: Sit hie! Sit hie! (Naj bo tu), kar je dalo latinsko ime »Sitticum«. Označuje delo stiških menihov, pred ustanovitvijo ljubljanske škofije najmočnejših cerkvenih dostojanstvenikov v Sloveniji, ki so se vselej zavzemali za vedno preganjanj slovenskega naroda, do razpada samostana za cesarja Jožefa II. Dobro je poudaril to, da Jurčič sam ni nikdar videl menihov v Stični, kajti za njegovega življenja je bil samostan zapuščen ter so menihi živeli samo v epomnu in tradiciji. Šele l. 1898 — za 800 letnico ustanovitve cistercijskega reda av. Roberta — so cistercijanci obnovili stiški samostan, ki odedaj zopet vrši svoje poslanstvo ljubezni do bližnjega. Prevajatelec omenja, da je sem rad zabajal pokojni nadškof dr. Bauer, pa tudi sam »iz daljne Francoske, da se pomiri v božjem stiškem miru«. Škoda, da ob tej priliki ni omenil tudi hrvatske pesniške zbirke Komerjeve, ki je tudi posvečena temu samostanu, kakor tudi Zorčeva tetralogija Stiški menihi, ki nadaljuje pri nas Jurčičevo tradicijo. Vsekakor pa je Kolednikov prevod, kakor tudi njegove zaključne besede, lep spomenik hvalečnosti, ki veže prevajalca na ta samostan.

Kakor smo zvedeli, se pripravila tudi hrvatski prevod Desetega braia (D. Petančič), kar priča, da stoletnica Jurčičevega rojstva ni šla molde mimo njegovih častilcev, ter da se mu odpira pot k drugim narodom. Dr. Koledniku smo pa lahko hvaležni za njegovo prevajateljsko delo.

Ljudske šole v četrtem vojnem letu

Pod nadzorstvom mestnega šolskega nadzornika je sedaj v Ljubljani 28 šolskih in drugih zavodov, ki so določeni in namenjeni vzgoji mladine. V Ljubljani je 5 deških državnih ljudskih šol, 3 dekleške se jim pridružijo in naposled ima mestna občina še 6 mešanih ljudskih šol, od katerih sta najmočnejši po številu učencev te mladine ona na Viču in druga v Mostah. Je še dalje pomožna ljudska šola za duševno nerazvito mladino. So dalje tri zasebne ljudske šole, to dve dekleški in ena deška. Dve gospodinjstvi šoli sta namenjeni praktičnemu gospodinjstvenemu pouku mladine, tako ona v Mladici in gostilničarska šola na Prulah, kjer je šola tudi za gostilničarsko osebo. V jetniški okrogli sodišča je šola za vzgojo mlajših mladotletnikov.

Pod nadzorstvom mestnega šolskega nadzornika sta dalje dve mestni zavetilišči in pet zasebnih zavetilišč, tako Antona Jerine v Trnovem, šolskih sester na Celovški cesti, mladinski zavod v Zeleni jami, dnevno zavetilišče Sester Marije Pomočnice na Karlovski cesti in mladinski zavod Vincencijeve konference na Viču. Razen tega so še trije šolski zavodi za pouk mladine, to deška in dekleška vadnica na državnem učiteljskem in dekleška vadnica pri uršulinkah. Ti trije zavodi ne spadajo v pristojnost mestnega šolskega nadzornika, marveč

so podrejeni državnemu nadzorstvu. V Ljubljani je torej 31 šolskih in drugih zavodov, ki skrbijo za vzgojo ljudskošolske mladine.

Šolska kronika bi pač imela nalogo, da bi opisala vse križe in težave, ki jih morajo premagovati šolska vodstva v teh vojnih stiskah in nadlogah, da se more šolski pouk mladine še nekam zadovoljivo razvijati in da je mladina deležna elementarnega pouka. Ker so bila mnoga šolska poslopja tudi v četrtem vojnem šolskem letu porabljena za druge, nujnejše potrebe, ki jih diktira vojna, so bili mnogi razredi ljudskih šol nameščeni po zasebnih sobah in prostorih ter so raztreseni na več krajih. Za sedanje vojne čase zelo značilna pa je šolska statistika o številu učencev in učenkah na vseh ljudskih šolah.

Na vseh 18 javnih in zasebnih ljudskih šolah je bilo v začetku letošnjega šolskega leta vpisanih 5.420 otrok, lani 5.587 in v šolskem letu 1941-42 5.931 učenec in učenka. Najmočnejša ljudska šola je I. mešana ljudska šola na Viču, ki šteje 745 otrok, na drugem mestu pa je II. v Mostah s 547 učenec in učenkami. V I. razred je letos na vseh ljudskih šolah vstopilo 1078 otrok, lani 1.567. Kakšen je glavni in bistveni vzrok za nazadovanje števila šolskih otrok, bodo o tem pač o priliki spregovorili pristojni šolski činitelji.

Dogodki in novice današnjega dne

NOVI GROBOVI

† Franciška Zor. V Ljubljani je izdihnila gospodična Franciška Zor, vpokojenka tobačne tovarne. Pogreb bo v nedeljo ob 3 pop. iz kapele sv. Jožefa na Zalah.

† Anton Cerar, domobranec. Za boljše bodočnost naše preizkušene domovine je dal svoje življenje dijak-domobranec g. Anton Cerar. Do pogreba leži v kapeli sv. Jurija na Zalah. Pogreb bo v ponedeljek ob 3 popoldne na Orlovem vrhu.

† Ivana Trpin. V Bogu je zaspala gospa Ivana Trpin, roj. Fritz iz Ljubljane. Blago mater bodo pokopali v ponedeljek ob 2 pop. iz kapele sv. Petra na Zalah.

† Stojan Šušteršič. Kot žrtev letalskega napada je umrl v Beljaku 16. oktobra g. Stojan Šušteršič, trgovec pomočnik iz Ljubljane. Sv. maša zdušnica bo 16. novembra ob pol 8 v cerkvi na Rakovniku. Naj počiva v miru, njegovim dragim naše iskreno sožalje.

Naj rajnim sveti večna luč, vsem njihovim dragim naše iskreno sožalje.

OSEBNE NOVICE

Domobranci poroka. Te dni sta se poročila gđe. Kalin Ljudmila in domobranci nadporočnik g. Lenčak Dušan. Priči sta bila: nevesti ak. slikar Alojzij Perko, ženinu pa drug-nadporočnik Janez Boh. Bivšemu poveljniku ribniške domobranske posadke in njegovi nevesti naše najlepše čestitke!

Zlata poroka. V nedeljo bosta v Mestnem domu za onemoglo oskrbovanca Ignacij in Franciška Šemec praznovala 50 letnico svoje poroke. Obred zlate poroke bo ob 11 v zavodovi kapeli. Včasih je tako visoke jubileje praznoval ves dom slovenski, danes pa bo slovesnost zaradi težkih časov bolj skromna. — Oba današnja slavljence že več let stanujejo v tem domu za onemoglo. Slavljence je prišla v Dom l. 1941., njen mož pa eno leto prej. Slavljence sta se poročila leta 1894. V zakonu se jima je rodilo 9 otrok, od katerih danes žive še štirje: en sin in tri hčere. Vsi stanujejo v Gradcu, kjer je bila vsa družina do l. 1925. Oče Ignacij je bil namreč usnjarski pomočnik. Delal je v Polakovi tovarni v Kranju, nato je bil premeščen v Ljubljano, od tu pa v Gradec. Žena Franciška se veselo spominja pedeset let zaskočenega življenja. Bilo je srečno in prijetno, čeprav sta z možem le toliko zaslužila, da je družina dobro brez dolgov živel. Slavljencema želimo še mnogo let zadovoljnega življenja.

Padlemu domobranci Francetu Kristofu

Dolenjski fantje dobro vedo, za kaj se bore, zato se tudi ne boje gledati smrti v obraz. Tudi ti, dragi Franc, si prav dobro vedel, zakaj si pred leti, še v času vaških služb, bil med prvimi, ki si prijel za puško, da braniš domovino. Sam si okušal sadove brezbožnega komunizma. Kot prvi si zato vstopil k vašim stražam in bil pionir pri slovenskih domobrancih.

Hude borbe si preživel: tako v Kočevju, kjer si se odlikoval kot neustrašen borec; prav takega smo te opazili v Grosupljem in končno v udarnem bataljonu na Dolenjskem.

Zadnjo borbo si bil pri Sv. Križu na Dolenjskem, kjer si junško prodiral proti sovražniku, pa bil obkoljen, ali tvoja neustrašna narava in tvoj razum eta tudi tu prebila obroč, ko si z brozastelko, katero si si priboril v Kočevskih borbah, uničil kar pet tolovajev.

Tu si bil tudi sam ranjen. Prepričani smo bili, da poškodba ni nevarna in da boš kmalu epet med nami. Toda božji računi so drugačni. Bogu se je zdelo zadosti trpljenja tvojega mladega življenja, ki si ga žrtvoval na altar ljubljene domovine, zato je sklenil poklicati te, kjer boš dobil zasluženi pokoj. Podlegel si poškodbi 31. oktobra t. l.

Padel si v obrambi domovine, zato tudi ona ni pozabila nate ter te sprejela v krog onih, ki so kot junaki žrtvovali sebe, kot zadnjo žrtve, za ohranitev in čast, v novo bodočnost slovenskega naroda. Bog ti bodi milostljiv — počivaj mirno v goju junakov!

ZGODOVINSKI PABERKI

12. listopada

L. 1370. sta se v dogovoru, ki je bil sklenjen v Šiški med Benečani in avstrijskima vojvodama Albertom III. in Leopoldom III., slednja odpovedala vsem pravicam do Trsta za 75.000 dukatov. V težnji, da obvlada vso vzhodno obalo Jadrana, je prišlo med Benečani in Trstom, ki je čuval svojo svobodo, do številnih sovražnosti. Tudi l. 1369. je izbruhnila vojna in so se Tržčani v stiski predali Habsburžnom. Vendar jih njih pomoč ni rešila. Bili so premagani in so sklenili z Benečani mir. Naslednje leto pa sta se avstrijska vojvoda odpovedala pravici do Trsta. Dolgotrajno borbo za Trst je zaključila dokončna predaja Trsta Avstriji l. 1382.

L. 1873. je v Grižah umrl Felician Globočnik, pisatelj. Rodil se je 19. vinotoka 1810 v Braslovčah. Ljudsko šolo je obiskoval doma, gimnazij v Celju, filologijo in teologijo pa v Celovcu. Bil je kaplan na več službenih mestih po Stajerskem. Od l. 1853. je bil župnik v Grižah, kjer je umrl. Pripada duhovniški generaciji, ki jo je Slovec, takrat spiritual v celovškem bogoslovju, navdušil za slovenstvo in pisateljstvo in ji obenem dal tudi smer udejstevovanja. Od začetka do konca pisateljstva je bil pod Slovecovim vplivom, ki je tudi oskrbel izdajo njegovih pesmi v »Drobtinica«. V prozi je predvsem prevajal pravilice in povesti Kristofa Schmidta in pomagal Slovcu pri »Djanju svetnikov«.

Dolgočasni so zimski večeri, če nimaš česa s katerim bi si jih krajšal.

Lepa vedra knjiga je izvrstno sredstvo proti dolgočasu. Popelje nas v nov svet, stori, da vsaj za trenutke pozabimo svoje vsakdanje težave in se predamo vplivu, ki veje iz knjige. — »Slovenstvo knjižnica« vam ponuja lepo razvedrilo z izbranimi knjigami četrtega letnika. Ne premišlajte več, če bi se naročili. Naročite se in za zimске večere boste imeli v svoji hiši lepo, pošteno in kratkočasno branje.

Ne odlašajte! Tako lepe priložitosti ne boste zlepa imeli.

ZA ZIMSKE VEČERE — »SLOVENCEVO KNJIŽNICO«

Kaj je novega pri naših sosedih?

Z Gorenjskega

Igrače za otroke izdelujejo nar.-soc. ženske v Celovcu, kot poroča »Kärntner Zeitung« z dne 10. novembra t. l. List pravi, da naj se le vse izpolni tudi letos, kar si otroci želijo. V ta namen je v Celovcu posebna ženska posvetovalnica, kjer lahko strokovno izobraženo žensko svetuje materam, tetam, a tudi očetom in stricem, kako bi se dala doma narediti ta in ona igrača za otroke. Za izdelovanje igrače lahko uporabiš vse — sleherni deščico, vrbove šibice, krpe blaga, lepenko, razne podobice in vsako vrstne stvari, ki so brez dvoma v sleherni družini na razpolago.

Namesto da bi se igrali, naj delajo za domovino, piše »Kärntner Zeitung« z dne 28. oktobra t. l. in pravi, da naj bodo tudi otroci zaposleni vsaj po nekaj ur na dan z opravi, ki koristijo domovini v teh dneh, kar je tudi vzgojnega pomena, da se mladina ne bo potepala.

Solanje posebnih uradniških zapnikov. V državni železniški šoli na Jesenicah je bilo v poslednjem času voč kratkih učnih tečajev za uradniške zapnike železniškega ravnateljstva iz Beljaka. V teh tečajih so imeli odposlanci beljaškega železniškega ravnateljstva več predavanj strokovnega in političnega pomena. Tečaji so se zmeraj zaključili z govorom predsednika ravnateljstva državnih železnic dr. Zechmanna, ki je podal župnikom potrebne smernice za bodoče dni.

Sestanek v Velikoven. V sejni dvorani okroglega vodstva v Velikoven je govorila dr. Lili Burgerjeva o »srцу Evrope in novem svetu v zrcalu umetnosti« in je besede podprenila z zanimivimi fotografskimi posnetki.

Spremljevalci slepcev so tudi zavarovali zoper nezgodo piše »Kärntner Zeitung« z dne 26. oktobra t. l. in dostavlja, da je minister za državna dela izdal tozadevni odlok. Vse osebe, ki spremljajo slepce na delo in z dela domov, so prav tako zavarovane zoper nezgodo, kakor slepci sami.

Na sestanku v Zgornjem Dravogradu je govoril vodja kraj. skupine Fercher-Lendorf o Sovjetski Rusiji in o židovstvu.

V temnih urah preizkušnje se rodi svetnik.

(Michelangelo.)

Koledar:

Nedelja, 12. listopada: 24. pobinkoština; Martin I., papež in mučenec; Kunibert, škof; Avrelij, škof in mučenec.

Ponedeljek, 13. listopada: Stanislav Kostka; spoznavalec; Nikolaj I., papež; Didak, spoznavalec.

Torek, 14. listopada: Jozafat Kunčević, škof in mučenec; Nikol. Tavelić, muš.

Dramsko gledališče:

»Dona Diana«, Izven. Ob 16.30.

Operno gledališče:

»Clivia«, Izven. Ob 16.30.

Kino Matica:

»Immensee« ob 10, 14, 16 in 18.

Kino Union:

»Navarna pomla« ob 10, 14, 16 in 18.

Kino Sloga:

»Deklica iz Fanžja« ob 10, 14, 16 in 18.

Lekarniška služba:

Nočno službo imajo lekarne: v nedeljo: dr. Kmet, Ciril Metodova cesta 43; mr. Trnkoczy ded., Mostni trg 4; mr. Ustar, Selenburgova ulica 7; v ponedeljek: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20, in mr. Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

Zdravniška služba:

Nedeljsko zdravniško službo bo opravljal mestni zdravnik dr. Vinko Iglčar, Ljubljana, Tržnška 14, tel. 22-89.

Sprejemi pri prezidentu pokrajinske uprave

Prezident pokrajinske uprave gosp. div. general Rupnik, bo od 15. novembra t. l. dalje sprejemal privatne stranke izključno le v času od 11. do 12. Sprejemi bodo vsak dan, izjemši soboto in nedeljo.

Socialno zavarovanje svojcev vojnih vpoklicancev

Zavod za socialno zavarovanje je vprašanje zavarovanja za svojce vojnih vpoklicancev proučil in predlagal na seji ravnateljstva, da se vprašanje najhitreje in najučinkoviteje reši na ta način, da se dovoli vsem članom ozir. njihovim družinskim članom, da ali prostovoljno nadaljujejo članstvo ali pa se prijavijo v prostovoljno zavarovanje. Zavod za vpoklicance in njihove družinske člane ne bo upošteval niti predpisanih prijavnih niti plačilnih rokov in bo sprejel v prostovoljno zavarovanje prijavitelce ne glede na starost ali zdravniško mnenje. Vendar pa s prostovoljnimi nadaljovalcem in prostovoljnimi članstvom Zavod prevzame zakonite obveznosti od dneva prvega plačnega prispevka. Gornji predlog je ravnateljstvo Zavoda soglasno odobrilo. Predlog je odobren tudi že po Šefu pokrajinske uprave in je že pravomočen.

Drobne novice

Stalna kongregacija Marijinega varstva za gospe vjudno vabi svoje članice k proslavi glavnega družbenega praznika, ki bo v nedeljo, 12. t. m., v kapelici Slomškovega doma, Poljanska cesta 6 (no v Alojzijevežu) ob 7.30.

Vaular Skrnjav, šef gledališke slikarne, priredi v nedeljo 12. in 13. novembra za priateljeli slik ogled svojih najnovejših del, in sicer v slikarni na Blaiselovi cesti (nasproti palače Pokrajinske uprave). Ogled bo med 9 in 16 vsolej brezplačno. Interesenti vabljeni.

Mohorjeve knjige bodo izšle v najkrajšem času. Še vedno imate priliko, da jih naročite po stari ceni za 30 lir v Mohorjevi prodajalni na Miklošičevi cesti 19 Tam lahko naročite istočasno tudi knjige Goriške Mohorjeve družbe.

Nalivna peresa boljše vrste in dobro ohranjena stalno kupuje tvrdka EVEREST, Prešernova ulica 44.

Formicot pastile za desinfekcijo ust in grla dobite v lekarnah

Zadnji redni tramvajski vozovi vozijo sedaj s Ajdovščine ob 20.25 proti Viču, Mostam in Rakovniku. Zadnji vozovi proti rimski pa vozijo iz Most ob 20.40, s Viča ob 20.38 in s Rakovnika ob 20.40, a zadnji voz od remize proti mestu vozi ob 20.15.

Knjigovodski tečaj in poseben za stenografijo, strojepljivo itd. Praktično znanje, koristno vsakomur sedaj in v bodoče v zasebnem ali javnem poklicu. Izbra predmeta po želji. Vpisovanje vs teden. Informacije: Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Dombranska 15.

Večerni trgovski tečaj pri Trgovskem učnem zavodu. Kongresni trg 2, vam nudi praktično izobrazbo, potrebno vsakomur. Izbrala predmetov po želji (knjigovodstvo, korespondenca, stenografija, jeziki itd.). Učni na zmeria. Informacije in prospekte daje ravnateljstvo.

Vse dijake in dijakinje opozarjamo na instrukcije vseh predmetov za vse razrede srednjih šol in tečaje tujih jezikov. Vpisovanja dnevno. Specialne instrukcije, Kongresni trg 2-II.

Učite se strojepljivo! Novi tečajji pričenejajo 13., 14. in 15. novembra. — Praktično

Naznanila ljubljanskih prireditev

Dramsko gledališče

Nedelja, 12. novembra, ob 16.30: »Dona Diana«, Izven. Cene od 40 lir navzdol.

Ponedeljek, 13. novembra: Zaprto.

Torek, 14. novembra, ob 16.30: »Septemb«, Red B.

Morote »Dona Diana«, veseloigra v 3. delj. Osebe: Don Diego — VI. Skrbinec, Dona Diana, njegova hči — Razbergerjeva, Dona Lavra in Dona Fenis, njegovi nečakinja — Vida Javanova in Ukmar-Boltarjeva, Don Cesar, princ iz Urgela — Gregorin, Don Louis, princ iz Bearne — Bittend, Don Gaston, princ iz Foca — Verdonin, Perin, princin tajnik in zaupnik — Jan, Floreta, princesina hči — Pugljeva, Režiser prof. O. Sest, scena inš. Franz, kostumi J. Vilfanova. Godbo zložil St. Prek, glasb. točke izvajajo gojenici prof. Preka. — Opozarjamo, da bo to delo uprizorjeno zadnjič v tekoči sezoni.

Operno gledališče

Nedelja, 12. novembra, ob 16.30: »Clivia«. — Opereta, Izven. Cene od 60 lir navzdol.

Ponedeljek, 13. novembra: Zaprto.

Torek, 14. novembra, ob 16.30: »Jenufa«. Red C.

N. Dostal »Clivia«, opereta. Osebe: E. W. Potterton, finančnik iz Chicaga — Mil-

znanje, koristno vankomur sedaj in v bodoče. — Učene ure dogovorno z vsakim posebnim obiskovalcem-iko. Vpisovanje dnevno. Učnina zmeria. — Prospekti: Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Dombranska 15.

— Nižekolec(ke) dobre učne pomoč. — IN. STRUKCIJE — NOVI trg 5.

»V Triglavu in njegovi sosesčini« je naslov Loviščne knjige, ki bo izšla konec tedna v založbi Slovenskega planinskega društva. Naročniki prejmejo knjigo za 180 lir, po izidu bo dražja. Naročite jo še pravočasno v društveni pisarni, Aleksandrova 5-1.

NOVO! Naša knjiga NOVO!

Merožkovski D.: »NAPOLEON«

Prevedel dr. Anton Mrak. 348 str. L 140.

Javornik M.: »PERO IN ČAS«

Izbor iz let 1931—1941. 328 strani. L 130.

Obe knjigi sta elegantno opremljeni.

LJUDSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI

Napravo za ročno predenje s pomočjo silvalnega stroja si gospodinja sedaj že lahko ogleda vsak dan med 2 in 4. ure popoldne v poslovalnici »Zgode«, zadruge malih gospodarjev — Gallusovo nabrežje 331. Nekaj izvodov je že naprodaj in sprejemamo nadaljnja naročila. Tu dobite tudi vsa druga pojasnila tako glede mikanja oziroma česanja ali grčenja prediva.

Korenje je prislopo in ga dobre mali gospodari v ponedeljek že jutraj od 7 do 11 dopoldne naravnost iz vagona na glavnem kolodvoru. Od torka dalje je korenje na razpolago v skladišču na Medvedovi cesti 4 (zadaj za ABC) poleg gorenjskega kolodvora.

Pomen verskih vrednot za človeško družbo je gotovo aktualno vprašanje. Obdelal ga je Franc Terseglav. Knjižica je izšla v zbirki Sodobnih vprašanj pri Mohorjevi družbi. Dobite jo v vseh knjigarnah.

Sprejemamo raznovrstno perilo, damsko in moško nogavice v popravilo. — Popravilnica nogavice A. DEBELJAK, Kopitarjeva 1, pri Zmajskem mostu.

Francišksanski oder

Prosvesetni kroček DPA prireja:

Nedelja, 12. novembra, ob 17: »Dome«.

Ponedeljek, 13. novembra, ob 17: »Dome«.

zaključna predstava za domobranci.

Vstopnice za nedeljsko predstavo so v prodaji od 11—12.30 in pol ure pred predstavo pri blagajni francišksanske dvorane.

Za primer alarma pričetek pol ure po končanem alarmu.

Oder Delavske zbornice

Prosvesetni kroček DPA prireja:

Nedelja, 12. novembra, ob 16: »Alkazarski junak«.

Predprodaja vstopnic od 11—12.30 in pol ure pred predstavo pri blagajni Del. zbornice.

— V primeru alarma pričetek pol ure po končanem alarmu.

»Oddajniška skupina Jadranske primorje«

RADIO LJUBLJANA

Dnevni spored za 12. november:

7 Poročila v nemščini — 7.10 Veseli zvoki za nedeljsko jutro, vmes 7.30 Poročila v slovenščini — 8 Orgelska glasba, igra Wolfgang Auler — 8.30 Orkestralni koncert — 10 Poročila v nemščini — 10.15 Ponovno predstavljanje članka ministra dr. Goebbelsa — 10.30 Pesni in koračnice mladine — 11 O veliki domovini — 11.30 Slov. oddaja — 12 Napovedi sporeda, nato opoldanski koncert — 12.30 Poročila v nemščini in slovenščini — 12.40 Nem. št. ljudski koncert — 14 Poročila v nemščini 14.15 Za 9. november, slavnostna predstava, govori Lillimaria Westermayer in SS-Obersturmführer Ploner, poje dekleški zbor in zbor SS-Unterrführerschule — 15 Simfonična glasba — 15.45 15 minut za podeželje, predava dr. Janko Koren: O bolozni kokoši — 16 Koncert za vojake, vmes 17 Poročila v nemščini in slovenščini — 18 Neumrtina glasba nemških skladateljev — 19.10 Mali koncert, odločeta sopranistka Ksenija Vidali in pianist Marijan Lipovšek — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Kaj prinaša prihodnji teden — 20 Poročila v nemščini — 20.15 Praznična glasba — 22 Poročila v nemščini, napovedi sporeda — 22.15 Prenos osrednjega nemškega sporeda.

Dnevni spored za 13. november:

7 Poročila v nemščini — 7.10 Jutranji koncert, vmes 7.30 Poročila v slovenščini — Poročila v nemščini — 12 Opoldanski koncert — 12.30 Poročila v nemščini in slovenščini, napovedi sporeda — 12.45 Salon, orkester vodi A. Dermelj — 14 Poročila v nemščini — 14.10 Vsaekemu nekaj — 17 Poročila v nemščini in slovenščini — 17.15 Pisano polje, daj židane volje — 18.30 Glasba na medirga — 18.45 Šegave besede, Fran Lipah: Veselo ljubljansko elike — 19 Trio Trnovo — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Prenos aktualnega predavanja — 20 Poročila v nemščini — 20.15 Iz opernega sveta: prizori iz opere Manon, izvajajo radijski orkester pod vodstvom D. M. Siljanca, sodelujejo sopranistka Ksenija Vidali, tenorist Janez Lipovšek, basist Julij Betetto in baritonist Vekoslav Janko — 21.30 Drobni napeli — 22 Poročila v nemščini, napovedi sporeda — 22.15 Vsiha je že luna — 23 Prenos osrednjega nemškega sporeda.

SS-Kriegsbericht Wilhelm Schulz

En dan v Ljubljani

Njegovih podkovanih čevljev se je držala hribovska zemlja. Njegova uniforma je bila od dolgega ležanja v jarku in jamah in za podrtjimi že posivela in vsa obnošena. Počasi je stopal po mestnih ulicah, vse drugače, kot so stopali drugi z naglimi koraki, saj je bilo, ko da bi imel na plečih še breme nahrbtnika, ko da bi moral biti sleherni korak na preži pred sovražnikom.

Ze dolgo ni bil v prestolnici tale domobranec s slovenskim orlom na rokavu. Bil je na preži v hribih, po dolgih pohodih je taboril pod milim nebom, več tednov dolgo je domoval na nekem oporišču. Pri vsem tem je skoraj pozabil, da je kje kako mesto, ki so ljudje v njem.

Prišel je mimo straže ob velikem posloju, kjer so visele zastave. Kar začudil se je odmevu svojih težkih korakov po svetlem tlaku, oddal je svoje pisanje, kar je moral opraviti, in zdaj je imel še nekaj časa, dokler se ne bi odpeljal njegov vlak. Potikal se je po ulicah, ki jih je poznal, pa so se mu vendarle dozdevale povsem drugačne, kakor se vse drugače vidi bolniku, ki vstane po dolgi bolezni in preprivikrat na sprehod. Takrat se mu dozdeva svet mnogo bolj pester in bolj bogat kot kdajkoli prej.

Lična delila so stopala po tlaku — lej — tudi take stvari so se... Saj je človek že kar pozabil na to! Svoj pogled je moral šele preusmeriti iz daljave v bližino, od širjave gorá na tesnobo ulic. Ljudje, ki so se vračali z dela, so hiteli mimo, švigali na koleseh, tramvaji so vozili sem in tja. Vse to je gledal, ko da bi vse to privikrat videl. In zadelo se mu je, da se ni še nikdar tako zavedal, kako da je vse to lepo in kako mu je pri srcu. Stopal je počasi ko kak orjak med pulčki. Ob sleherni izločki se je ustavil in oke so se mu v žepih poigravale z lirami. Saj res, kupiti si je bil hotel zobno čistilo in britvice za britje in pa še to in ono. Kako je to preprosto — greš v trgovino — pa je! Kar si zaželiš, ti položijo na mizo. Tam gor v hribih pa ni nobene trgovine, kjer bi utegnil iti kar vanjo in si kaj kupiti. Pobral je tisto svojo drobnačijo in jo vtaknil v žep in šel dalje.

Na križišču je bil zvočnik. Ljudje so se zbrali ob verigah pločnikov in so poslušali. Tudi on se je ustavil. »700 mrtvih so spet prizadejali domobranci boljševoškim tolpom,« je povedal zvočnik.

Domobranec je pokimal. Res je, saj je bil takrat zaven. To ti je bil direndaj! Mahoma ni opazil ničesar več, kar je bilo na cesti. Mislil so mu pohiteje povsem k prizorom tiste bitke. Tako je prišel do parka. Drevesa so bila polna jesenskih barv. Dve lični muli sta bili vpreženi v voziček. Stari vrtnarski delavci so v parku naglasi palme na voziček in jih odvažali, ko da bi hoteli kar zares odpeljati poletje iz parka.

Nekaj mater je peljalo svoje otroke na poslednje jesensko sonce. Mimogrede se je domobranec oziral v rdečelične obrazke v otroških vozičkih in se je zasmeljal. Da, da, si je dejal, tudi zate, ti mali fantiči, smo se v hribih borili in potilili! Nekaj korak iskrena nežnost do teh otrok mu je vstajalo v duši.

Počasi je stopal nazaj in je prišel do donebnika. Tam zgoraj je bil včasih že prej posedal. Pogledati mora vendarle, ali dvigalo še deluje. Se zmeraj — in kot bi trenil, je na vrhu. Usedel se je k mizi ob oknu in je videl grad, ki se je dvigal iznad številnih streh. Natakara mu je prinesla vroče kave, ki mu je dobro dela v jesenskem hladu.

Pogled mu je splaval proti hribom. Resnično, kar nič drugega ni mogel misliti ko na hribe. Tamle nekje so njegovi tovariši, ki varujejo domovino in se borijo zoper boljševoške tolpe.

Casopisi so prifrčali k njemu. Začel je brati. Takole v miru že dolgo ni utegnil čitati. Pozabil je na hribe. V duhu je bil zunaj v svetu, na vseh evropskih bojiščih. Povsod se bijejo. Povsod so v borbah zoper podčloveštvo...

Zvečerilo se je. Zvonovi so se oglašili. Šel je po ulicah, ki so mu bile že spet domače. Ljudje so se gnetli pred kinematografom in tudi sam je stopil v vrsto in kar nič se ni trudil z izpraševanjem, kaj da igrajo. Ali ni to vseeno? Da bo le spet videl ljudi, kulturo, igro, pa bodi resna ali vesela

ali le sanje. Da bi le spet doživel vso tisto lepoto, ki življenje usposablja za življenje in za kar se človek bori in žrtvuje...

Vsakdanja Ljubljana po kronistovih zapiskih

Živilski trg na Martinovo soboto

Martin pač letos, ko se moramo vsi pošteno omejevali v izbiri raznih življenjskih dobrin in ugodnosti, ni pripeljal na Vodnikov živilski trg dobro pitanih gosi, kakor je to imel navado druga leta. Ljubljanske gospodinjice na tudi niso povpraševale po Martinovi goski, ker so bile zadovoljne, da so dobile za nedeljo kosček mesa in da so na trgu nakupile razno prepotrebno zelenjavo. Nekateri hitrejši in podjetnejše gospodinjice so bile v položaju, da so za drugič kupile tudi nekaj mraznice in drugih gob, ki so se pojavile na trgu. Za gobe je letos drugače sezona končana, ker je pritisnil mraz. Trg je bil že zgodaj razgiban, samo okoli osme je sirena gospodinjic in prodajalke spravila v trenutno zmedenost, a je bila stvar kmalu izravnanja. Trg na Martinovo soboto je bil drugače srednji. Veliko je bilo na trgu endivije. Ob 10 dopoldne je bil trg že prazen.

Veliko pospravljanje po njivah

V petek, ko je zapadel prvi sneg, se je po vrtovih in njivah ves dan začelo veliko pospravljanje poznojesenskih in drugih pridelkov. Mnogi gojitelji zelenjave, ki so računali še na lepo vreme, so hoteli spravljati v zimnice in toplejše shrambe ali pa v razne posode in zaboje lepo zeleno endivijo, da bodo imeli čez zimo kaj soleta. Prav ta sneg je povzročil, da je bil sobotni trg dobro založen z endivijo, ki so jo ženske na vse načine skušale vnovčiti in prodati. Po njivah so kmetje, zlasti pa mali obdelovalci vojnih vrtoč, pospravljali repo, peso in korenje, v prvi vrsti pa zelje, ki je še ostalo na njivah. Po zelju je veliko

V kinu se je stempilo. »Jelendol« — je bil napis na platu. Začeli so se žalobni zvoki. Videli je, kako njegovi tovariši izkopavajo umorjence, ki jih potem slovesno pokopljejo. Pomislil je na svojega brata.

ta, ki so ga bili boljševoški umorili in ki leži zdaj nekje v slovenskih gozdovih v jami. Ze spet mu je postalo bridko pri srcu spričo vse te nesreče, ki so jo prizadejali njemu in svojem. O, kako se bodo borili — on in njegovi tovariši!

Nato je sledila igra, ki ga je neznano prestavila v boljši svet.

Ljudje so vreli iz kina. Dolgi korakovi je stopal domobranec na kolodvor. Z obločnic se je usipala mrzla luč na železniške tire. Spet se je odpeljal ven na svoje oporišče, k svojim tovarišem, v življenje, polno nevarnosti, napetosti in požrtvovalnosti.

A z njim se je odpeljal tudi »en dan v Ljubljani«, vse to pisano življenje in njegova zvesta, da tudi ondi dela vse za isti smoter, in z njim je šla njegova hvaležnost do domovine, ki še zmeraj stoji, do vseh teh domov, ki varujejo žene in otroke. Z njim se je odpeljalo šumljanje Ljubljane pod mostovi in podoba kljubujočega gradu. Vsega tega ni bilo moči spraviti v besede. A občutil je v sebi nekakšno bogastvo, ki ga ne more izgubiti, saj je vse to spadalo k podobi njegove domovine, ki mu leži globoko v duši kot vrednota, ki mu je ne more nihče vzeti. In za to se bojuje do končne zmage.

Slike: SS-Kriegsbericht Karl Pohle

Obvestila prehranjevalnega zavoda v Ljubljani

Nakazovanje racioniranih živil za november

Razdeljevalci racioniranih živil v Ljubljani dvignejo pri Prevodu, Novi trg 4-11, nakazila živil še za delitev v novembru po naslednjem redu:

v ponedeljek 13. 11. z začetnicami R do 2, v torek 14. 11. z začet. P do Mo, v sredo 15. 11. z začet. K do Ma in v četrtek 16. 11. A do J

Razdeljevanje nakazil se prične ob pol 8 zjutraj.

Nakazovanje mleka za mladino od 9. do 14. leta

Mladina od 9. do 14. leta (letniki 1930 do 1934) dvigne nakazila za mleko v mlekar-nah, kjer je oddala prijavo za dobavo mleka. Nakazila bodo delile mlekarne, ki dele svojo mleko, od 8 do 13 in od pol 13 do 16 po določenem redu:

v ponedeljek 13. t. m.: Babič, Bonča (Penko), Dobrolet, Furjan, Jurkovič (prej Kovačič L.), Kopljanik, Korosec, Kovačič A. in Kugovnik (prej Guzelj),

v torek 14. t. m.: Leskovič, Levka (prej Sinkovec), Lupine, Medved (prej Kolar), Pečar, Plahuta, Rančigaj, Samec in Valjavec in

v sredo 15. t. m.: Jerman, Slanič, Turk, Vidlo, Vokač, Vrh, Zorž in Čerin.

Stranka s Sv. Petra ceste in nasipa, Kotnikove, Petrarcevo in Resljeve ceste (iz prejšnjega okoliša mlekarne Skole in Jerman), ki so oddale prijave v mlekarne Sinkovec ali Valjavec, dobe nakazila v mlekar-ni Jerman, Resljeva cesta 6.

Stranke iz Gosposke in Križevniške ulice, Novega in Jurčičevega trga, Brega in Krakovskega preloča (iz prejšnjega okoliša mlekarne Vokač in Zajec), ki so oddale prijave v mlekarne Babič, dobe nakazila v mlekarne Vokač, Breg.

Upravičenel morajo predložiti točno izpolnjeno živilsko karto za november in izpolnjeno dodatno karto za oktober sicer nakaznice ne bodo mogli dobiti.

Kakršna koli reklamacija se prične opravljati od ponedeljka 20. t. m. v Uradu za razdeljevanje mleka, Maistrova 10 med uradnimi urami od 7.30 do 11.30. Zato naj upravičenel dvigne nakazila pravočasno v mlekar-nah.

Zavodi naj predložijo seznam za mladino od 9. do 14. leta v uradu 13. in 14. XI.

Mladina, čije družinskih poglavarji imajo eno ali več krav, nimajo pravice do nakazila za mleko.

Delitev mleka bo objavljena v dnevnem časopisu.

Sol za kisanje zelja in repe

Da se omogoči tudi privatnikom, stanujočim v Ljubljani znotraj bleka kisanje zelja in repe za domačo porabo, bo »Prevod« delil za to potrebno sol.

Sol bodo prejeli samo oni, ki so zelje ali repe sami pridelali na lastni ali najeti zemlji.

Upravičenel prejmejo pri »Prevodu«, Novi trg 4 (Odsek za monopolske predmete) soba št. 8 med uradnimi urami za stranke od 8-12 potrebni formular prošnje v izpolnitve.

Enkratna podpora rentnikom in podpirancem iz zavarovanja za onemoglost, starost in smrt

Šef Pokrajinske uprave je potrdil sklep ravnateljstva SZS, po katerem se iz sredstev zavarovanja za onemoglost, starost in smrt izplača enkratna podpora, in sicer: začetna in trajna onemoglost in vdovam po 400 lir, otrokom po 350 lir, sorodnikom pa po 250 lir. Podpirancem, ki prejema podpora iz podpornega sklada, se izplača enkratna podpora 300 lir. Z nakazovanjem se prične v prihodnjih dneh.

Zavod za socialno zavarovanje Ljubljanske pokrajine.

Domobranska zahvala srednješolcem

Podporni fond Slovenskega domobranstva se iskreno zahvaljuje ljubljanski srednješolski mladini, ki je v posebni vsesvetski akciji zbrala za domobranske ranjence, invalide in svoje padlih domobrancev 20.347 lir. Naj bi idealizem mladine našel še drugih posnemalcev!

Šivalni stroji pod zaporo

Šef pokrajinske uprave je z odredbo VIII. št. 6387-1 stavil pod zaporo šivalne stroje in njih sestavne dele na zalogi pri trgovcih.

Trgovci z označenim blagom morajo prijaviti stanje zalog Šefu pokrajinske uprave, oddelku VIII., odseku za oskrbo do vključno 15. novembra t. l.

V kolikor že niso dolžni voditi trgovskih knjig, morajo vsako spremembo v zalogi vpisati v knjigo o prejemu in oddaji blaga, ki mora biti vsak čas na vpogled državnim kontrolnim organom.

Od dneva veljavnosti te odredbe se smejo šivalni stroji in njih sestavni deli prodajati samo na nakaznice Pokrajinskega gospodarskega sveta.

Opuščitev ali zakasnitev prijave zalog, oddajo blaga brez nakaznice, opustitev ali napačno vpisovanje blagovnega prometa v knjigo o prejemu in oddaji blaga, se kaznuje po naredbi Vrhovnega komisarija o zaščiti gospodarstva z dne 30. dec. 1943, Sl. l. št. 17 (5-44).

Danes je izšla nova knjiga »Slovenčeve knjižnice«

Theodor Choinski:

„POSLEDNJI RIMLJANI“

Izšel je prvi del, ki je pisan zelo živahno in napeto. Zgodba — ljubezen med mladim krščanskim barbarom Fabrijem in pogansko, rimsko vestalko Fausto — je zelo privlačna. Opis vestalskega svetišča, zagrozenosti še pristnih, starih Rimljanov in mehkuznosti propadajočega Rima, so zelo močni. Roman sliči »Quo vadis« in bo nedvomno vsem bralcem zelo všeč. Drugi del bo izšel še ta mesec.

Knjigo dobite po vseh knjigarnah in trafikah.

GUNNAR GUNNARSSON:

NA BREGU ŽIVLJENJA

Roman 55

Prepovedati jim pa seveda ne morem. Vidim celo, da se niti porazgovoriti ne morem o tem z njimi, saj bi bilo potem vse tako videti, ko da bi napeljal vodo na svoj mlin, če bi jim to govoril. In res je, da bi jim bolj kazalo pri nas kupovati blago, ker je boljše in cenejše, in ker jim je konzumno društvo v jeseni bolj plačalo meso ko Scheving in sinovi, in je bila tako ta trdva prisiljena, da je morala tudi ona nastaviti višje cene ko sicer.

»Mislim, da bo še vse to prišlo,« je odvrnil Sera Sturla. »Prepričan sem, ko bo hiša dokončana in bo vse skupaj tako rekoč bolj na varnem in v redu, da bodo kmetje polagoma opustili ono trgovino. Saj bodo sčasoma sprevideli, da morajo to storiti v svojo lastno korist.«

Finnur je odkimal, rekoč:

»Saj človek kar verjeti ne more, kako je bil tih kmetih resnično, da je navada železna srca. Menim, da bi jim kar nekaj manjkalo, če ne bi imeli nikogar, ki bi jih goljufal. Menda bi

takrat kar čutili, kako so se jim stresli temelji njih življenja.«

Nekaj časa sta molče sedela, nato je Finnur iznova povzel:

»Časih si mislim, da smo vsi skupaj le veliki otroci. Ali še veš, kako so bili kmetje navdušeni, ko smo poleti ustanovili konzumno društvo? Takrat se na mar ni nikomur prišlo, da bi šel k faktorju po kaj drugega, ko po to, kar bi bil prisiljen kupiti pri njem. Saj so že govorili, kako se bodo omejevali v tistih stvarih, ki jih v konzumu ne bi še imeli. Zdaj se pa že skoraj dozdeva, ko da bi bili konzumne družstva že sili, pač — kakor se otroci naveli-čajo tiste igrače, ki ni več nova. Na vsak način se je navdušenje poleglo. In potem ta neumnost — da se nočejo zavarovati proti požaru...«

»Saj veš, da glede na to nisva istih misli,« je župnik mirno odvrnil.

»Vem,« je dejal Finnur in je nehoti govoril z istim glasom ko Sera Sturla, prav tiho in previdno. »Vendar mi noče v glavo, zakaj se ne bi okoristili s takimi družbami, ko so že tle.«

»Ali zares misliš,« je odvrnil župnik, »da bi se morali v vsem tako urediti, ko da bi tako pogrešali božje pomoči?«

»Nikar! — zdaj mi delaš krivico! — Le tega ne morem razumeti, kako da bi bilo Bogu bolj všeč, če bi mi izgubili svoj denar, kakor da bi se o pravem času zavarovali zoper izgube — če bi nas namreč nekega dne zadel nesreča!«

»Nesreča?« Župnikov glas je bil neskončno žalosten. »Kdo pa je gospodar nesreče?«

Finnur je povesil glavo. Ni se strinjal z župnikom, vendar si ni mogel kaj, da bi mu ugovarjal in ni našel nobene prikladne besede. Saj je bilo mahoma na površju vse kaj drugega ko zavarovanje proti požaru — to je dobro čutil. Sera Sturla je še zmeraj romal gor in dol.

»Sreča ali nesreča... zgodi se božja volja!« Župnikov glas je bil še bolj miren in priten ko prej.

Nastal je dolg odmor, ki je bil prekinjen s tem, da je nekdo gromko udarjal po stinih vratih. Župnik je nehal hoditi, Finnur je pogledal kvišku, obraza obeh sta izražala napeto prisluškovanje. Vrata so se mukoma odprla, neki možki je topotaje tekli po hodniku, slišala sta, kako je brez sapa hropel.

Župnik je odhitel k vratom in jih odprl. Zagledal je možkega, ki je bil

od glave do nog ves zasnežen.

»Gori,« je zahropel in lovil sapo. Obraz Sere Sturle je nenadoma popledel ko zid. Finnurjev pa je postal rdeč ko kri. Planil je z zofe.

»To je nemogoče,« je župnik zamrmral.

»Kaj pa vendar gori?« je vprašal Finnur in glas je bil poln hripave grenkobe.

»Konzumno društvo.«

Ko sta župnik in občinski predstojnik v diru vsa hropeča dospela do pogorišča, se je ondi navzile vremenu zbralo mnogo ljudi krog gorečih hiš. Plameni so bili kljub temu, da ni bilo sapa, zajeli že vse pritličje, tako da je bilo nemogoče kaj rešiti. Le knjige konzumnega društva in pa denar je bilo moči spraviti na varno, kar je storil Tolažba vdove, ki so ga bili brž poklicali, ker je stanoval prav blizu in je vse to rešil z nevarnostjo za lastno življenje, kakor so pripovedovali. Vsi ljudje so ga za to močno in enoglasno hvallili. Gost, črn dim se je valil iz okenskih odprtih pritličij, rdeči zublji plamenov so slastno lizali po lesenih okenskih okvirjih, znotraj v hiši pa je neprestano glasno pokal goreči les. Led in sneg s strehe in na stenah sta se tajala in tekla v curkih po zidu navzdol, kapljalo je s stropa, nekaj ledenih grud se je odločilo in popadalo nizdol. Sneg s strehe je nenadoma zdrnil po obeh straneh hiše na tla,

tako da so morali gledalci svoj krog razširiti. Ogenj je moral prodrati skozi strop, ker so se zdaj valili oblaki dima med deskami, ki so bile pribite ob neizgotovljenih okenskih odprtinah prvega nadstropja, medtem ko so plameni švigali ekzi. Nenadoma je zagrmela močna eksplozija, pač od sodov petroleja, ki so se zdaj vneli. Zublji plamenov iz pritličnih oken so se zdaj, po raznih brezuspešnih skokih, zasedrali v lesovju oken prvega nadstropja, kjer so se srečali s svojimi bratci od znotraj. In čez nekaj časa so rdeči plameni poplesavali že po strehi.

Sera Sturla in Finnur z Vadija, ki sta bila doslej molče in ko okamenela opazovala požar s svojega mesta v verigi gledalcev, sta se mahoma okrenila in odšla. Ljudje so zrlji za njima in četajet delali opazke. Potem se je spet ogetje polastil vsega njihovega zanimanja — vsa hiša je bila zdaj v svetlih plamenih. Zdaj so se začeli ljudje ob tem zabavati in so drug drugemu klicali norčave besede. Saj niso spadali h konzumnemu društvu, saj je bilo njim vseeno, čeprav zgori vsa ta trnarija! In saj sta bila odšla oba molčča gospoda, ki je njuna prisotnost malce dušila njih veselje! Faktor Thorsden je prišel zraven. Njegov obraz je imel čuden izraz, dasi je bil prav za prav povsem resnoben in je z zaskrbljenimi besedami spremljal ta dogodek.

Eifflov stolp ima novega gospodarja

Leta 1939 je Eifflov stolp v Parizu obhajal svojo 50 letnico, leta 1944 pa so ga ameriške vojaške oblasti odvzele Francozom, češ da hočejo vrh njegove prirediteljske observatorije. Čigav pa je Eifflov stolp prav za prav bil? Ali je bil last Francozov, mesta Pariza ali države? Malokdo ve, da obstaja posebna »družba Eifflova stolpa«, ki je stolp njena last. Ta družba nima posebne palače, še hiše ne, pač pa uraduje spodaj v Eifflovem stolpu v leseni hišici, kjer sta le dve sobi. V eni sedi vratar, v drugi pa gospod ravnatelj, ki načeljuje družbi »Société de la Tour Eiffel«.

Stolp so zgradili o priliki pariške svetovne razstave leta 1889. Eiffel je bil takrat že znan inženir, vendar se za njegov načrt niso nič ogrevali, saj si ni mogel nihče predstavljati, da bi bilo tako visoko zgradbo sploh mogoče postaviti. Menili so, da bi stolp pokvaril zunanje lice Pariza. Vendar so načrt sprejeli. Država je dala svoj prispevek zanj, a mesto je dalo za to potreben svet.

Stolp je požrl 6 1/2 milijona frankov, preden je bil čez nekaj več kot dve leti dokončan. Za gradnjo stolpa je bilo potrebnih kar 12.000 risb. Eiffel je denarno mnogo tvegaval, saj je le petino stroškov prejel kot prispevek. Toda uspeh prvega leta je postavil vse zagovorne na laž. Ljudje so v trumah prihajali in si hoteli ogledati Pariz z viška. Že v prvih letih je Eiffel mogel dobiti vse svoje obresti, a tudi stroški za gradnjo so mu bili povrnjeni. Več kot milijon obiskovalcev je bilo takrat na stolpu. Stolp je bil višek vse svetovne razstave, kar je ostal tudi v naslednjih letih. Po vsem svetu so govorili o njegovi obsežnosti. Vsa stavba je tehtala okoli 9 milijonov kilogramov, samo železo je tehtalo 7,3 milijona kilogramov.

Družba Eifflova stolpa je grabila denar. Seveda je upravljanje stolpa požrlo svoje vsote. Na vsake tri ali štiri leta so morali stolp na novo preplestati, za kar so porabili 300.000 do 400.000 kg barve. Čeprav ob taki priliki na stolpne delavce pleza po stolpu, se doslej še ni pripetila nobena resna nesreča.

Ko je dobil stolp električno luč, so imeli lastniki stolpa nov vir dohodka. Vso to velikansko zgradbo so dali za ogromno vsoto v najem avtomobilski tvrdki Citroën. Odtlej se svetlika

nad nočnim Parizom reklama tvrdke, ki je samo električnega toka požrla za 60.000 frankov. Ko je potem radio zavzel svet, je imel Eifflov stolp novo nalogo. S stolpa so se širili valovi okoli vse zemlje.

Malostevilni delničarji so prejimali na leto po 150 odstotkov dividende. Zato niso prišle delnice nikoli v javni borzni promet. Zdaj pa zdaj so že mislili stolp podreti. Nekoč se je pojavila neka konkurenčna družba, ki je po vsej sili hotela postaviti še višji stolp v pariški okolici. Z vsemi sredstvi je vodila propagando proti staremu stolpu, ki doslej ni bilo treba na njem premenjati še niti enega samega omrežja ali sicer kak železen del. Vendar je Eifflov stolp zmagal. Skoraj nikomur ni znano, da bi bil Eifflov stolp leta 1940 skoraj uničen. Ko so se nemške čete blizale francoski prestolnici, so namestili pionirji pariškega vojaškega poveljnika razstelišne snovi na dveh od mogočih nog stolpa, da bi ob vstopu Nemcev v Pariz podrl stavbo. Stari ravnatelj Eifflovo družbe naj bi razstrelivo zanetil. A ko je dobil tozadevno povelje, mu srce ni dalo, da bi uničil zgradbo, ki jo je upravljal več kot 40 let, posebno še, ko je bil stolp za vojno brezpomemben. In tako je stolp ostal nedotaknjen.

Prav za prav se ni nihče zmenil za to, da imajo vprav Francozi to čast, da je najvišja stavba sveta v njihovi domovini. Toda Angleži in Američani so hoteli imeti še višje stavbe. Tako so imeli Angleži že načrt za stolp, ki naj bi stal v londonskem parku Wembley in naj bi bil visok 345 metrov, torej več kot Eifflov stolp. Vendar kasneje te stavbe niso zgradili. Sele Američani so precej potokli višinski rekord Eifflova stolpa, ko so v New Yorku zgradili dva donebnika: Empire-State Building z višino 380 metrov in Chrysler-Building z višino 310 m, ki sta oba potisnila Eifflov stolp na tretje mesto. Samo lyonski meščani so se še upali tekmovali z višino Eifflova stolpa v Parizu. Na 376 m visokom hribu so zgradili natančen posnetek Eifflova stolpa, ki je pa le 85 m visok. Tako so Lyončani imeli stolp, ki je bil visok 376+85 m, kar je 461 m nad morskó višino. Seveda jim je Pariz rad priznal to »zmago«.

(»Kärntner Zeitung«, dr. H. Steen.)

Drobne iz vsega sveta

Trg sv. Marka v Benetkah — jezero. Že nekaj dni so Benetke pod vodo. Vsako jutro, ko se začne plima, prestopi morje na ceste in preplavlja mesto. Trg sv. Marka je eno samo, do 20 cm globoko jezero. Pot do doževske palače vodi čez globoko vodo. Ljudje hodijo po cestah po zaslihljivih brvih in deskah. Napovedovalci vremena pravijo, da se bo voda še dvignila.

Špinača proti izpadanju las. Po raziskovanju vitamina G, ki ga špinača vsebuje izredno veliko, so dognali, da je špinača snov, ki tvori kri, in da vsebuje več železa kot druga živila. Predvsem pa se s špinačo okrepi koža na glavi, in kjer ljudje ne jedo špinače, lasje prav počasi rastejo ali pa začno izpadati. Kdor torej zaužije veliko špinače, skrbi s tem tudi za dobro podlago lasišča na glavi.

V cinkaste posode se ne sme molsti. Ker zdaj splošno primanjkujejo posode, se utegne zgoditi, da bi pri molži uporabljali posode iz cinka. To je pa jako nevarno! Cink se prav težko upira raznim kislinam in se spaja s snovmi, ki so strupene, zato je ne smemo imeti mleka v cinkastih posodah. Teh posod tudi ne uporabljamo za krmljenje živine, ker bi se živina lahko zastrupila in poginila.

Poštni nabiralniki na tramvajskih vozovih. Da se olajša oddaja pisemskih pošt, so v Brnu uvedli novost, da so kar na tramvajske vozove obesili pisemske nabiralnike, na kolodvoru pa jih poštni uslužbenec od časa do časa izprazni. Ta novost je jako priljubljena, ker pride tako vsa pošta hitreje na kolodvor in do vlakov, ki pošto odpeljejo v določene kraje.

Križanka št. 163

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
14				15	16			17				
18							19					
20			21		22		23		24	25		
26			27		28		29		30	31		
32		33		34				35		36	37	
	38			39	40			41				
42	43	44					45				46	
47		48	49		50		51	52			53	
54					55				56			

Vodoravno: 1. 55. knjiga Slovenčeve knjižnice, 14. glavno mesto italijanske pokrajine Campobasso, 16. grška boginja, 17. praznik, 18. umiranje (tujka), 19. vrsta vžigalnika, 20. priimek umrlega planinskega pisatelja, 22. velika kača, 25. oblika glagola kleti, 26. žensko ime, 27. izpopolnjenost, 31. igralna karta (množ.), 32. egipčansko božanstvo, 33. afriška reka, 34. priimek avtorja romana »Ivanhoe«, 35. pojedina, 37. začetnici imena in priimka hrvaškega pisatelja, 38. razkroj, zlom, 40. turški gospodar (množ.), 41. turška pipa, 42. krtica za to je, 44. trgovski popust, 45. rimska boginja, 46. japonska mera, 47. holandski pridevek pri priimkih, 49. tiskar, 50. del voza, 52. največja žival, 53. sanje, 54. gorski zrak, 55. sinova žena, 56. bajeslovna grška kruljeva hči.

Navpično: 1. draguljarska obrt, 2. morska plitvina (tujka), 3. prijeten vonj (tujka), 4. žensko ime, 5. domače žensko ime, 6. ljudska pritrilnica, 7. nauk o vzroku in učinku (tujka), 8. osebni zaimek, 9. dozna, 10. bliš, 11. ime hunskega poglavarja, 12. amirajoči del človeka (množ.), 13. okolnost, 15. kmečka pritrilnica, 17. izva, 21. kvez, 22. steklenica (srbohrv.), 23. hrvaška moško ime, 24. prašek proti glavobolu,

27. svetopisemska oseba, 28. latinska krtica za pripis, 29. krtica za nemško delavsko organizacijo, 30. gorovje v Aziji, 33. blazen, 36. prebivalec vzhodnega dela Evrope, 39. poljski cvet, 41. plačilno sredstvo, 43. osebni zaimek, 46. šolska ocena, 48. medmet, 50. osebni zaimek, 51. medmet, 53. sebe.

Rešitev križanke št. 162.

Vodoravno: 1. Zagreb, 7. oda, 9. pretep, 15. obod, 16. dok, 17. Ren, 18. ruta, 19. fes, 20. bič, 21. ime, 23. čas, 25. lev, 26. K. L. (Klakočer Ludvik), 27. dol, 28. stoti, 30. noč, 32. re, 33. Lož, 34. Travnik, 36. kor, 37. K. M. (Kmet Marija), 39. mil, 41. Lia, 43. rok, 44. kkk, 45. vol, 47. glinast, 51. ure, 52. Erika, 54. Enar, 55. Kemal, 57. Dana, 58. sto, 60. Evo, 62. Tell, 63. Eva, 64. era, 65. Don, 67. edn, 69. kje, 70. Ra, 71. neprevidež, 72. r.

Navpično: 1. Zofka Kveder, 2. Abel, 3. gos, 4. R. D. (Rika Debenjak), 5. edil, 6. Boč, 8. domovina, 9. peč, 10. rman, 11. Er, 12. tul, 13. eter, 14. Pavel Keller, 17. božič, 21. Ital, 22. Etna, 24. sokol, 27. dom, 28. sr, 29. ii, 31. čok, 34. t l, 35. kr, 38. Morava, 40. kletar, 42. vseved, 44. kralji, 46. lina, 47. ga, 48. ino, 49. Are, 50. T. K. (Tine Kovač), 51. Umek, 53. Ka, 56. et, 58. srp, 59. lov, 61. odn, 64. ee, 65. de, 66. ni, 68. Ne.

MALI OGLASI

Službe

SPECERIJSKA TRGOVINA
Išče deklo, ki bi pomagala tudi v gospodinjstvu. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 9984. (b)

DELAČE SPREJME
v službo Jereb Rudolf, trg, z kurivom, Vič, Campova 8. Hrana in stanovanje v hiši. (b)

SNAILKO
za pisarniške prostore sprejem. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 9980. (b)

SLUŽKINJO
za hišna in poljska dela sprejem, Hrana in plača dobra. — Rode Franc, Ljubljana — Zaloška 28. (b)

POSTREZNICO
pride, in pošteno, za gospodarske ure — sprejem. — Naslov v upravi »Slov.«: 10042.

Hotelsko SOBARICO
sprejem, Poizve se: Trg. Waneč, Sv. Petra cesta 9. (b)

TRG. POMOCNICO
izgubljeno v modni stroki, takoj sprejemno. Ponudbe pod »Moda« na upravo »Slov.« (b)

POSTREZNICO
sprejem, takoj. Slomškova 14, pekarna. (b)

Poizvedbe
IZGUBIL SEM
nemški potni list št. 24542 na poti od trgovine Anko v Gajevi ulici do pekarnice Pisker na Dunajski cesti in od tam do Figeve. Potni list se glasi na ime Alois Egel in Stefanje Egel, stanujoča na Rakovski št. 19. Pošten najditelj je naprošen, da ga odda proti primerni nagradi na naslov g. Franjo Zagar, Resljeva cesta št. 16/II.

Stanovanja
Iščemo
Ker za državna stanovanja stanovanjska zaščita ne velja, zaradi smrti očeta pa mi dosedanje stanovanje več ne prilega in mi zato grozi deložacija, nujno iščem prijazno.

DVOSOBNO STANOVANJE
zase in za mater. — Dušan Gruden, glavni kolodvor, II. nad. (b)

Stanovanja oddajo
ZAMENJAM
garsoniero v mestu za enosobno stanovanje proti dobri nagradi. Naslov oddati v upr. »Slov.« pod št. 9998.

ZAMENJAM
enosobno stanovanje s plinom za enako v notranjosti bloka. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Primerno stanovanje« 9963. (b)

Hišniško - brezplačno enosobno STANOVANJE
s plinom, v novi hiši se zamenja za stanovanje proti plačilu. Pisemne ponudbe na upravo »Slov.« pod značko »Iščam lepe stanovanja« 9965. (b)

Soba
Iščemo
Opremljeno SOBICO v centru, po možnosti v bližini sodišča, izde, obzirna gospodinja s 1. novembrom. Ponudbe na upr. »Slov.« pod »Uradnica« 9960. (b)

Kolesa
MOŠKO KOLO
zamenjam za žensko. G. Ciglarjeva 19.

DAMSKO KOLO
»Phenomen«, mirnodobka kakovost, konstruirano po posebnem naročilu z vzmeti v okvirju zaradi elastične vožnje, skoraj novo proda Hinko Privšek, Gradišče 7, nasproti Dramskega gledališča.

DAMSKO KOLO
sive barve, z dinamo svetilko, proda mehanik Ambroz, Dunajska cesta 71.

DVOJE KOLES
moško kompl. in eno žensko brez pnevmatike, prav dobrih — prodam. Gosposvetska cesta 55-1.

Glasba
GLASBILA
mandoline, tamburice, gošil, violo, kitare, flauto, saksofon, gramofon in harmoniko proda Hinko Privšek, Gradišče 7, nasproti Dramskega gledališča.

LASTNIKI GLASBIL
Poslužite se telefon 44-44. Hinko Privšek, ki izdaje specialno trdilo za oglaševanje ter popravi glasbeni in harmonijev. Juršek, Zrinjskega cesta 7/II, Ljubljana.

Prodamo

MOŠKE GALOSE
za škornje št. 45, prodam. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 9905. (l)

DEŽNI PLASČ
skoraj nov, nepremočljiv (izbr. kvaliteta), (konosni za 4000 l, dežni plasč iz balonske svil, zimski sukna, temnosiva (rahljena) ter štrapanec kolo za 3500 lir — prodam. Rimska cesta 2-III, vrata 20. (l)

ZIMSKE JOPE
krznenne, plisaste, volnene, boe in mufe proda Hinko Privšek, Gradišče 7, nasproti Dramskega gledališča.

ATIFLETE št. 39-40
zamenjam za gozdarje ali škornje št. 40-41, damsko moške čevlje, kosa imitacija št. 36 zamenjam za 36 1/2-37 ter otroške galose št. 24 za 26. Vse skoraj nerabljene, predvojni material. — Jančič, Pughjeva 18, Kodeljevo. (l)

ŠKORNJE
čevlje, galose, snežke, proda Hinko Privšek, Gradišče 7, nasproti Dramskega gledališča.

DIVJI ZAJECI
Sadjarji, škodo in jezo si prihranite z inž. Predeljeva »Lepusina« mažo, Wolfova ul. 3.

1000 kg REPE
in nekaj voz gnoj proda Kováč Alojzij, Glinice 8, nad Dravljami. (m)

LIKALNIK
električni kuhališnik, rešo, proda Privšek, Gradišče 7, nasproti Dramskega gledališča. (l)

ZIMSKE SUKNJE
za 16-18 letnega fanta prodam. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 9941. (l)

FOTOAPARAT
Voigtlander - Brilliant proda Hinko Privšek, Gradišče 7, nasproti Dramskega gledališča.

JEDILNI PRIBOR
Alpaka srebro, 16 komadov, proda Hinko Privšek, Gradišče 7, nasproti Dramskega gledališča. (l)

PODGANE
miš in voluharje priznajo zanesljivo pokonča inž. Prezleva »Mikrotan«-pasta. Za pripravo običajne količine je prinesli 5 kg (dlačko delno pokvarjene) masti. Wolfova ulica 3/L. (l)

PRIMERNO DARILO
za nevesto, kuhinjska garnitura s polico, čišči porcelan, nove juhe in fritirne juhe naprodaj. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 9957. (l)

ZRAČNO SESALKO
za vlaganje sočiva — proda Hinko Privšek, Gradišče 7, nasproti Dramskega gledališča.

ZENSKO ČEVLJE
črn semiš, št. 39, popolnoma nove, zamenjam za moške št. 42. Rožna dolina cesta II-40, prilijete. (l)

USNJEJO JOPO
damske s krmnim vratnikom proda Hinko Privšek, Gradišče 7, nasproti Dramskega gledališča. (l)

NOCNI OMARICI
z marmornato ploščo, dobro ohranjeni proda Hinko Privšek, Gradišče 7, nasproti Dramskega gledališča. (l)

DEŠETNI PRIBOR
rje prost, 26 komadov, proda Hinko Privšek, Gradišče 7, nasproti Dramskega gledališča.

KITAJSKI VAZI
proda Hinko Privšek, Gradišče 7, nasproti Dramskega gledališča.

BUKOVA DRVA
bi dal v zameno za sukneno obleko in za perilo, predvojni, blago. Ponudbe poslati na upravo »Slov.« pod »Drva« 9908. (l)

ZIMSKE SUKNJE
moška, Gromby, predvojni blago, naprodaj. Hinko Privšek, Gradišče 7, nasproti Dramskega gledališča. (l)

PRODANO
rahlen elektro-generator za enakom. tok, 25 KW, 120 V, 208 A, 585 obr./min. Na ogled v tovarni »Saturnus« d. d., Moste. (l)

SVETILKE
električne za pisalne mize in za nočne omarice ter petrolejke proda Hinko Privšek, Gradišče 7, nasproti Dramskega gledališča.

OMARO
za kartoteko iz hrastovine, proda Hinko Privšek, Gradišče 7, nasproti Dramskega gledališča. (l)

PRASIC
izkoristi za izvorh mesa in masti le 50% dana hrane. Vi gotovo želite večji prihodek 80% izrabo dane hrane dosežete s pripravom in ob navdilih, ki jih prejmete pri strokovnjaku: inž. Prezlev, Wolfova ul. 3.

VOZ
z dirto, prodam. Kolodvorska 23. (l)

HRASTOVE PLOHE

5 in 3 cm debele - prodam. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 9901.

PERILO:
Moške hlače, triko - »Macor«, predvojni, nekaj komadov, prodam. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 9764. (l)

SADNA DREVEŠA
šlahina, raznovrstna, kmalu rodeva, lepotno grmičje raznovrstno, prodaja vrtnar. — Pod hribom 40. (l)

KROMPIR
varuje pred gnilobo »NEGNIL« inž. Prezlev, Wolfova ul. 3.

ŽELEZNE POSTELJE
zložljive proda. Hinko Privšek, Gradišče 7, nasproti Dramskega gledališča. (l)

PRODAM
igračno puščko, pregljivo, 50 cm veliko z oblekami, čevlji in klobuki. Ogled od 9 do 12. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 9959. (l)

PRODAM VIOLINO
in daljnogled, event. zamenjam za šivile. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 10045.

ZIMSKE SUKNJE
»Palmerstone«, črno, in usnjen koveč, temnorjav, 60x37 cm, skoraj nov, ugodno prodam. Stari trg 28-1, desno. (l)

PRIMERNO DARILO
žepna budilka naprodaj. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 9968. (l)

OTROSKA POSTELJA
medenasta z žičnim vložkom naprodaj. — Hinko Privšek, Gradišče 7, nasproti Dramskega gledališča. (l)

KRZNEN PLASČ
rjav, prodam. Poizve se Salon »Miraz«, Mostni trg 7. (l)

URO Ž Nihalom
proda Hinko Privšek, Gradišče 7, nasproti Dramskega gledališča.

VARIJANI APARAT
nov, zamenjam za dirvo. — Joka Briška, Ljubljana, Celovška 41.

Komidjanska trgovina HINKO PRIVŠEK
se je preselila v Gradišče 7, nasproti Dramskega gledališča. (l)

PRIMERNO DARILO
za nevesto, kuhinjska garnitura s polico, čišči porcelan, nove juhe in fritirne juhe naprodaj. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 9957. (l)

ZRAČNO SESALKO
za vlaganje sočiva — proda Hinko Privšek, Gradišče 7, nasproti Dramskega gledališča.

ZENSKO ČEVLJE
črn semiš, št. 39, popolnoma nove, zamenjam za moške št. 42. Rožna dolina cesta II-40, prilijete. (l)

USNJEJO JOPO
damske s krmnim vratnikom proda Hinko Privšek, Gradišče 7, nasproti Dramskega gledališča. (l)

NOCNI OMARICI
z marmornato ploščo, dobro ohranjeni proda Hinko Privšek, Gradišče 7, nasproti Dramskega gledališča. (l)

DEŠETNI PRIBOR
rje prost, 26 komadov, proda Hinko Privšek, Gradišče 7, nasproti Dramskega gledališča.

KITAJSKI VAZI
proda Hinko Privšek, Gradišče 7, nasproti Dramskega gledališča.

BUKOVA DRVA
bi dal v zameno za sukneno obleko in za perilo, predvojni, blago. Ponudbe poslati na upravo »Slov.« pod »Drva« 9908. (l)

ZIMSKE SUKNJE
moška, Gromby, predvojni blago, naprodaj. Hinko Privšek, Gradišče 7, nasproti Dramskega gledališča. (l)

PRODANO
rahlen elektro-generator za enakom. tok, 25 KW, 120 V, 208 A, 585 obr./min. Na ogled v tovarni »Saturnus« d. d., Moste. (l)

SVETILKE
električne za pisalne mize in za nočne omarice ter petrolejke proda Hinko Privšek, Gradišče 7, nasproti Dramskega gledališča.

OMARO
za kartoteko iz hrastovine, proda Hinko Privšek, Gradišče 7, nasproti Dramskega gledališča. (l)

PRASIC
izkoristi za izvorh mesa in masti le 50% dana hrane. Vi gotovo želite večji prihodek 80% izrabo dane hrane dosežete s pripravom in ob navdilih, ki jih prejmete pri strokovnjaku: inž. Prezlev, Wolfova ul. 3.

VOZ
z dirto, prodam. Kolodvorska 23. (l)

KOLENDARJE

žepne in belicane za l. 1945. nam je veliki izbrati nudi papirnica Bahovec pri Tromostovju. (l)

Kupimo

KOVAŠKO ORODJE
kupim. Bolta Stanko, Hrašče št. 13, ob Savl.

RJUHE, KAPNE
in drugo posteljno perilo, brisače